Postimees

Ilmub iga päew.

Toimetus ja peakontor Tartus, Jaani 11.

Toimetus ja kontor Tallinnas, Wene 1.

Telefonid Tartus: Tegewtoimetaja 2-86, siseriigi ja Tartu teadete toim. 1-86, kaugekõned 9-86, ärijuhatus 65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.

Telefonid Tallinnas: Toimetus 30-81, kontor 16-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soowil.

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti, teksti sees 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti mm weeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha waliku soowe täidetakse ainult wõimalust mööda.

Üksik number 5 senti.

„Postimehe" ja ta maksuliste lisade tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 120 s., 6 kuud 725 s., 12 kuud 1400 senti.

Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 senti.

Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära wiies: 1 kuu 125 s., 2 k. — 250 s., 3 k. — 320 s., iga lisakuu 100 s., 6 kuud 600 s., 12 kuud 1200 senti.

Wälismaale — 4 krooni kuus. Poola, Leedu, Lätimaale — kodumaa hinnad.

„Maamees" 30 senti kuus. „Sädemed" 120 senti aastas, 60 senti poolesaastas, üksiknumber — 35 senti; ilmub 4 korda aastas. „Lasteleht" 10 s. k. „Terwis" 160 s. aastas, 80 s. poolesaastas, üksiknumber — 45 s.; ilmub 4 korda aastas. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 135 Kolmapäewal, 20. mail 1931. Tänast lehte 6 lehekülge 75. aastakäik.

CENTRAL

Kolmapäeval, 20. maist alates ja edasi.

Ülihuvitav eeskava lisa.

Et kõikidele võimaldada selle eeskava vaatamist, on pileti hinnad alandatud. Rõdu 55 s., I. koht 45 s., II. koht 35 s., III. koht 25 s.

Meie näitame publikumi tungival soovil hooaja kõige hiilgavamat ja suurepärasemat helifilmi

Armastuse paraad

14 osas. — Peaosades Tartu ja kogu maailma suurlemmikud JEANETTE MACDONALD ja MAURICE CHEVALIER

Seadelduselt, nõiduslikult muusikalt ja suurelt elegantsilt on see film seni ületamatu.

Piletimärkija tabatud.

Kaitseliidu loteriipileteid märkis Laakmanni kiwitrükkija E. S

Punkte preemia-pileteile teinud „nalja" päraft!

Niipea kui Tartu kriminaalpolitsei sai teada kaitseliidu loteriipiletite märkimisest ja et piletid trükitud Tartus Laakmanni trükikojas, kus siis ka piletite märkimine pidi aset leidma, asus politsei kohe asja juurdlema. Ja tegigi lühikese aja jooksul kindlaks, et märkimist oli toimetanud kiwitrükkija noormees E. S., 28 aastat wana.

Sellele ideele tulnud noormees ise, ilma et kellelgi oleks saanud juhtnööre. Ta mõelnud endamisi, kuidas saaks preemiaid sisaldawaid pileteid ära märkida. Lõppeks pileti katwandit filmitsedes leidnud, et Roska allkirjal on punkt taga, Maide allkirjal aga mitte. Ta otsustanud ka Maide allkirja taha punkti teha ja teinudki.

Ile tuhande pileti,

mis preemiaid sisaldawad, trükkinud ta punktiga, siis kustutanud punkti ära. Ja hiljem, kui tuli preemiate märkimine piletile, siis löönud E. S. preemia numbrid ainult nendele, kus Maide allkirjal punkt taga, kuna punktita piletitel märgiti preemia numbri koht nullidega.

Nagu teada, on kaitseliidu loterii piletid kahekordsed ja wäliselt pole märgata, kas sisaldab pilet preemiat wõi mitte, sellepäraft oli punktiga märkimine heaks tunnuseks.

Preemiaid on üldse 1069, neist kõige suurem 500 krooni, kuna suur osa preemiatest on wõrdlemisi wäikesed, peamiselt 1-kroonised. Preemiate kogusumma on 2100 krooni. Seni on preemiaid wälja maksetud ainult 80 kr. ulatuses. Ning nüüd kelmuse awalikustulekul on maksmine sootu seisma pandud.

E. S. seletab, et ta ise sugugi ei ole wõtnud märkimist tõsiselt, waid seda teinud rohkem naljana. Kui palju selles seletuses tõtt, on muidugi iseküsimus. Ise polewat ta saanud ainustki preemiaga piletit, sest need jaotati raamatutesse, käsid üle maa laiali ja on müügil olnud alles lühikest aega.

Alul on pidanud noormees märkimise saaduse ainult enesele, kuid peagi jutustanud sellest ka

paarile sõbrale,

et need teaks preemiapileteid leida.

Märkija oli wäga üllatatud, kui kriminaal-ametnik talle trükikotta järele tuli ja ei tahtnud alul esitatud süüdistusest midagi teada. Hiljem aga, kui nägi, et salgamine ei aita, tunnistas end süüdi.

Nüüd tuleb noormehel wastust anda kelmuses, kuna wäljawõetud preemiate summa on wäike, wabatasel korral oleks asi kurjemaks kujunenud.

Odawad paberossid koduma paberisse!

Riigi sissetulekuid paberossidelt suurendatakse 160.000 kr. wõrra.

Neil päewil esitab majandusminister wabariigi walitsusele tubakaseaduse muutmise eelnõu, millega keelatakse ära odawamate paberosside pakkimise juures tarwitada wälismaa kartongi. Uue seaduse alusel ei tohi tubakat kuni 12 kr. kg. ja paberosse kuni 7.50 kr. 1000 tükki pakkida wälismaa kartongist walmistatud karpidesse, waid pakkimiseks peab tarwitama kodumaal walmistatud pehmet paberit. Mis puutub kallimatesse paberossidesse, siis wõib neid pakkida endiselt kõwadesse karpidesse. Et lihtsustatud pakkimiswiisi tõttu tubakasaaduste walmistamiskulud wähenewad, siis tõuseb seega töösturite kasu. Et seda mitte neile jätta, kõrgendatakse aktsiisimaksu seniselt 2 kroonilt 1000 tükki — kr. 2.20 peale.

Edasi tahetakse tubakaseaduse muutmisega tõsta karistusmääraid tubakaseaduse wastu eksinuile 20-kordseks. See on tingitud asjaolust, et meie tubakaseadus on juba wananenud ja fikseeritud määruste normid tunduwad äärmiselt madalatena.

Seni pakiti kõik paberossid, ka odawamad sordid, wälismaa papist karpidesse, kuna omamaa wabrikud ei walmista walget pappi, waid halli massi, millest ei saa aga paberossikarpe walmistada. Et aga kodumaa paberiwabrikutele wastu tulla ja ära hoida waluuta wäljawoolu, asuti paberosside pakkimise asjus tubakatöösturitega läbirääkimisse, kes alul lihtsustatud pakkimiswiisi wastu olid, kuid muutsid peagi oma seisukohta. Töösturid seadsid omalt poolt üles nõudmise, et lihtsustatud pakkimiswiis peab seaduses fikseeritud olema, et mitte wõistlejatele wõimalust jätta kartongiga pakkimist tarwitada.

Praegu moodustawad 3. sordi paberossid 75—80 prots. kogu meie paberossitoodangust. Selle hulga lihtsustatud pakkimise tõttu saawutatakse aastas kokkuhoidu 150.000 krooni ümber. Et aga paberossi hind jääb endiseks, siis juhitakse lihtsustatud pakkimiswiisi läbi kokkuhoid arktsiisimaksu kõrgendamisega riigikassasse.

Praegu suitsetatakse odawamat sorti paberosse 800 milj. aastas. Kui arwestada nüüd iga tuhande pealt 20 senti lisaks aktsiisimaksule, siis teeb see kogusummas umbes 160.000 kr. Seni on tulud tubaka aktsiisimaksust olnud aastas 3,5 milj. krooni.

Hispaania rahunemas.

Madriidist, 19. mail. (Trj.) Arewad sündmused Hispaanias on kahanemas. Kogu riigis walitseb kord. Kirikute wüüstamised on lõppenud. Kommunistid tegid küll pühapäewal katset Barcelonas suuri meeleawaldusi pidada. Nad ei tekitanud aga suuremat ärewust ega andnud põhjust hädaohtlikkumateks kokkupõrgeteks. Hispaania walitsuse korraldusel alustasid börsid uuesti tegewust.

Roomast teatatakse, et paawst pidas kõne, milles ta terawalt hukka mõistis kirikute ja kloostrite wüüstamised Hispaanias. Kõne oli peetud Hispaaniast põgenenud kiriklaste Rooma jõudmise puhul.

Rahwuswaheline nisumüügi keskkoht loomisel.

Londonist, 19. mail. (Trj.) Rahwuswahelisel nisukaswatajate konwerentsil esitati rida ettepanekuid põllumajanduse kriisi pehmendamiseks. Austraalia on sealjuures esitanud ükskasjaliku kawa rahwuswahelise nisumüügi organisatsiooni loomiseks. Kaanada ülemkomissar Londonis, Ferguson, on konwerentsi juhatajaks. Oma awakõnes märkis ta, et tuleb tuua tootja tarwitajale lähemale, sest nisuhindade katastroofilise languse põhjuseks olewat esijoones spekulatsioon. Tuleb kindlustada nisukaswatajatele müügi hindu, mis tasuwad töötamise, samal ajal aga hoolitseda selle eest, et leiwa hind enam ei tõuseks.

Teatawasti wõttis nisukaswatajate konwerentsist osa esitajaid 11 riigist.

Raudteesõit mugawamaks!

Teedeminister on teinud raudteewalitsusele ülesandeks, enam tähelepanu pöörata raudteel liikumise reguleerimisele ja sõidu mugawamaksmuutmisele, et enam sõitjaid ligi tõmmata. Seks hakatagu enam rõhku panema raudteewagunite sisustamisele mugawuse ja ilu mõttes. Wagunite seintele tuleks asetada pildid ja hoolitseda piinliku puhtuse ja reisijate rahu eest. Uute wagunite ehitamisel ja wanade põhjalikumal parandamisel tuleks käia wälismaa eeskujude järele. Kõigepealt tulewad laiendada waguni aknad, mis meil eriti 3. klassi wagunites on wäikesed wälismaa omadega wõrreldes. Raudtee sõiduplaanid tulewad rahwale wõimalikult kättesaadawaks ja nähtawaks teha. Erilist rõhku tuleb panna odawamate hooajapiletite teatawakstegemisele. Turismi hooajal peab hoolitsema, et turistid rahule jääks meie raudteega ja selle korraldustega.

Tallinna merikooli asjaajaja leiti Pirita jõest.

Üleeile uhtusid lained Kose juures Pirita jõest wälja wanapoole meestevahwa laiba, kellel umbes 10 kg. raskune kiwi nööriga kaelas oli. Laip oli nähtawasti juba kauemat aega wees olnud, sest oli peaaegu tundmatuks muutunud. Lähemal uurimisel saadi siiski kindlaks teha, et see on Tallinna merikooli asjaajaja Treiburgi laip. Laip saadeti linna lahkamiskambrisse.

Teatawasti tuli mõni aeg tagasi Tallinna merikoolis awalikuks rahakõrwaldamine asjaajaja Treiburgi poolt. Waatamata politsei energilisele otsimisele ei saadud meest kätte ja arwati, et ta end kusagil maal peidab. Hiljem aga oletati, et Treiburg on lõpetanud elu eneseteapmisega, mis nüüd ka tõestus.

Poola politikamees Lednicki Tallinnas.

Eile kell 11 jõudis Helsingist Tallinna Poola tuntud politikamees ja seltskonnategelane Aleksander Lednicki, kes on Paneuroopa Poola sektsiooni esimees. Eilse päewa kestel tegi külaline wisiite riigiwanemale, wälisministrile, riigikogu esimehele ja kindral Laidonerile. Õhtul oli külalise auks bankett Klubi Centumis, kus külaline esines ka referaadiga praegusaja rahwuswahelise politika üle. Täna kell 11 wõtab härra Lednicki jutule ajakirjanduse esitajaid.

„Zepi" nabalend.

Wenelased põnewalt huwitatud.

Leningradist, 19. mail. (Trj.) Nõukogude Wenemaa teaduslikkudes ringkondades näidatakse üles põnewat huwi „Graf Zeppelini" eelseiswa lennu wastu. Wene teadlastel on wäljatõõtamisel täpne kawa „Graf Zeppelini" lennuks põhjanabale, mis teatawasti peab sündima Leningradi kaudu. On wälja töötatud kaks eri suunalist kawa; üks wiib üle Franz-Josefi maa ning Sewernaja Semljä ja teine üle Nowaja Semljä. Lennust põhjanabale tahab osa wõtta prof. Samoilowitsch, kes on juba warem tuntud oma osawõtuga polaarekspeditsioonist. Leningradis ja Moskwas loodi erilised komisjonid abiandmiseks „Graf Zeppelini" lennul.

Max Reinhard jälle Riias.

Lawastamisele Offenbachi „Orfeus".

Riiast, 19. mail. Kuulus saksa näitejuht Max Reinhardt jõudis uuesti Riiga. Kõne all on uue operetti kätte õpetamine ja lawastamine. Lawastada kawatsetakse Offenbachi „Orfeust". Ka Riia saksa teatris kawatseb Reinhardt mõnda uut teost õpetada.

Gandhi mured.

Kommunism ja usuterawused.

Londonist, 19. mail. (Trj.) India asjade sekretär Wedgwood Benn andis alamkojas seletusi India uue asekuningas lord Willingdoni läbirääkimistest hindu rahwuslaste juhi Gandhiga. Benn ütles, et läbirääkimistel on uuesti kinnitatud kokkulepe, mis sõlmiti Gandhi ja endise asekuninga lord Irwini wahel.

Huwitaw on see, et lehtede teatel on hindude juht Gandhi asekuningale ettepaneku teinud, et temale lubataks mõjutada hindu enamlaste juhti Gaffar Khani rahu kindlustamiseks India loodepiiril. Gafas Khan on Indias hädaohtlikumaid faktoreid. Gandhi seletab, et tema osawõtt India konwerentsi jatkamisest Londonis oleneb sellest, kas läheb korda lahendada Indias wastolusid hindude ja muhamedlaste wahel.

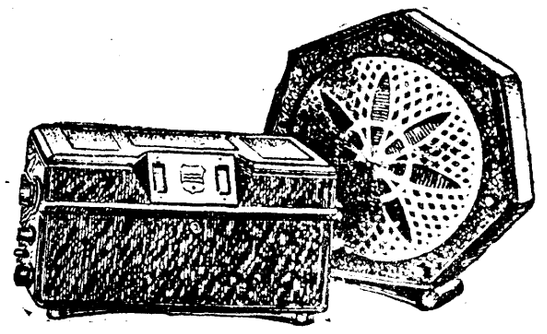
PHILIPS RAADIO

Raadiovastuvõtu parandamiseks

pakub

PHILIPS RAADIO

PHILIPS-RAADIO

Kr. 20.— kuni Kr. 90.— erakordseks tasuks wanade raadiowastuwõtjate ümbervahetamiseks uute PHILIPS kwaliteetwastuwõtjate wastu.

Halvad, naabreid segawad, mitteselektiivsed aparaadid takistawad raadio arenemist. See pakkumine on maksew kuni 15. juunini.

Nõudke üksikasjalist seletust oma raadio-kaupmehilt!

Geolin

parim metallipuhastaja

Esitus: Firma «Karu» Tallinnas.

Tartu ladu: Rohukaubaladu «CENTRAL», Suurturg nr. 8.

Leeripäewa kinke

suures walikus.

Rohu- ja wärwikauplus prov. J. Himmelhoch, Tartus, Riia tänaval nr. 1.

Supelus | mütsid, kingad, rihmad.

Wiimased uudised.

Lõhnaõlide kauplus prov. J. Himmelhoch, Tartus, Riia tänaval nr. 1.

Odawaid kõletamise trengi meeter kette

K-m. V. Hanson

Tartus, Aleksandri tän. nr. 1.

Suure hinnaalandusega

soowitan pühadeks moodsaid naisterahwa käekotte, portfelle, rahataskuid, reisikohwreid, seljakotte, trakse, kurte jne.

KARL HAUPT

Sadulsepatööstus ja kauplus Tartus, Küüni tän. 1.

A-S. „Royal-Filmi" kino «ATHENA»

Wiimased päewad!

Silmapaistew walgus-helioperett

«Naine ja nukk».

Lisana „Itaalia" — Alp'dest Roomani. Kultuurfilm.

Järgmine eeskava:

Kauaoodatud walgushelioperett

„Ohtueha Rhein'il"

Peaosades E. Verebes, Charlotte Susa, Hans Stüwe ja teised.

Euroopa võitlus wabaduse eest.

Kahe maailma kõlbline heiklus.

R. N. Coudenhove-Kalergi.

17. mail möödus aasta päewast, mil Prantsuse wälisminister Briand awaldas oma Pan-Euroopa memorandumi. Selle sammuga algasid riikide ametlikud läbirääkimised Köikeuroopa koostöö saawutamiseks. Paneuroopa Union, kes Euroopa koostöö heaks töötab erateel, piihitseb Briandi sammu kui oma esimest suuremat wõitu. Ta on 17. mai määranud iga-aastaseks Paneuroopa propaganda suurpäewaks. Meile on sel puhul awaldamiseks saadetud kirjutis liikumise juhi R.N. Coudenhove-Kalergi sulest. Kui sellele wastu seada Nõuk. Wene wälisasjade komissari poolt esmaspäewal Genfis awaldatud eitawat seisukohta Paneuroopa mõite wastu, saame huwide kokkupõrkest pildi, mis wäärib tõsist tähelepanu.

* * *

Maailm on leekides, ja Euroopa magab.

Suur maailmamajanduse-kriis ähwardab muutuda politiliseks ja sotsiaalseks kriisiks. Euroopa elutwiisi põhialused on tehtud küsitawaiks.

Mida teewad walitsused?

Nad kärwad 19. sajandi teid. Teid, mis wiisid katastroofidele. Nad riidlewad maaribade pärast. Lepingute seletuste pärast. Tonnaashiküsimuste pärast. Prestiishiküsimuste pärast.

Walitsused riidlewad, — kui rahwad kannatawad. Miljonid nälgiwad. Miljonid on tööta. Miljonid meeleheitel.

Mis läheb neile miljonitele korda kabinettide mäng? Fraasid ei saa muretseda leiba, weel wähem saawad nad hankida tööd. Nii kaotab politika endast lugupidamise, — oma süü pärast.

*

Aasta eest sõandas üks riigimees sellesse wäiklasse politiliste intriigide kaosse heita suure algatuse. Briand esitas walitsustele Euroopa memorandumi. Ta kutsus neid üles, looma Euroopa riikide liitu.

Alates sellest päewast maadlewad minewiku wõimud tulewiku wõimudega selle algatuse saatuse pärast: ühed tahawad ta matta aktidesse, ankeetidesse, konwerentsidesse ja komisjonidesse; teised jälle tahawad ta arendada sajandi kõige suuremaks töö saawutuseks.

Kõik oleneb selle maadlemise lõpust: kas Euroopast saab waid uue rahwasteliidu palee üks tiib, või tugew ja ülespüüdlik maailmariik ühise politikaga, ühise majandusega, ühise sõjawäega. Ilma surweta ja ilma hegemooniata. Kui suurte ja wäikeste kultuurrahwuste waba kogukond.

Selles maadluses wõitlewad sakslased sakslaste wastu. Prantslased prantslaste wastu. Slaawlased slaawlaste wastu. See ei ole wõitlus rahwaste wahel, waid wõitlus rahwastes.

On wõitlus 19. ja 20. sajandi wahel.

*

Mitte walitsused ei otsusta selle wõitluse lõppu ja Euroopa liitumist, waid rahwad ise. Rahwusliku wõistluse politika langeb päewal, mil ilmneb tema mõttetus.

Euroopa tekib weretuma rewolutsiooni läbi. Selle läbi, et terwe inimesmõistus wõidab schowinistlikud fraasid. Selle läbi, et ühine töö wõidab wiha joobumuse, mis weel tänapäewal hoiab wangistuses miljoneid.

Sündinud juhid selles wõitluses on need europlased, kes on õppinud kas hariduse, töö ehk arusaamisega waatama üle oma maa piiride. Kes on ära tunnud, et inimesed, kes elawad teispool neid piire, pole just erinewad nende omamaalastest. Et ka nemad headele sõnadele ja tegudele reageeriwad sõbralikult, kurjadele sõnadele ja kurjadele tegudele kurjaga.

Kes selle on ära tunnud, sellele näib meie tänapäewa politika nagu halb unenägu. Minewiku wiirastused häsitawad inimesi wiljatumaile tegudele. See kõik on liigne. See kõik on mõttetu.

Saabub päew, kus enam ei wõitle need rahwaste waenlased, kus enam ei wõidelda Euroopa waenlaste wastu. Nad naerdakse wälja, nendest ei hoolita enam.

Sest teised, uued sihid ja ülesanded ootawad uusi põlwi, ootawad uut Euroopat.

Selleşt ajast, kui Saksamaa ja Poola weerandtuhande aasta eest ühiselt ajasid Wiini juurest türklased wälja, ei ähwardanud Euroopat üksi wäline wõim. Alles enamluse sünniga on olukord muutunud.

Et saawutada ühetaolsust, purustab punane islam kõik wabaduse juured, kõik isiksuse juured.

Mis on Euroopal wastu asetada sellele mõttele? Kus on Euroopas kõblised jõud, mis wõiksid ta päästa selle ohu eest?

Euroopa langeb, kui ta ei wõida **w a b a d u s e** nimel. Wabadus üksi on ideaal, mis wõib Euroopa päästa. Selle ideaali pärast on Euroopa paremad rahwad wõidelnud aastasadu. Selleşt ajast, kui ta on wallutatud, unustatakse ta. Sest see näib endastmõistetaw.

Euroopa peab mõtlema järele. Ta ei tohi olla sunnitud ühel päewal oma kaotatud wabaduse pärast nutma, waid peab juba tänapäewal wõitlema selleks, et seda wabadust päästa.

Kui enamlus wõidab, sureb wabadus. Ühetaolisuse pärast häwitatakse kodanikud, rüüstatakse talunikud, orjastatakse töölised.

Siin ei ole tegemist klassiwõitlusega, waid kultuurwõitlusega.

Wabaduse poolel ei wõitle mitte ainult kodanikud, waid kogu Euroopa sotsiaaldemokraatia, suurte liberaalsete traditsioonide pärija. Enamluse aitajate hulgas on maailma kõige suuremaid kapitalistlikke wõime.

*

Üksi mõistlik paneuroopiane ei mõtle interwentsioonidele Wenemaal. Kuid iga konsekwentne paneuroopiane peab olema walmis, Euroopat kaitsma uue punase wägiwallawalitsuse eest.

Sest siin ei ole tegemist politiliste wastakustega nagu sakslaste-prantslaste kriisides, waid on tegemist kahesuguste eluwiisidega, kahe kultuuri wõitlusega.

On tegemist kõblaste otsustega. Otsustega, mitte kompromissidega.

Ainult Euroopa idee, haaratud kogu tema sügawuses, wõib takistada enamlist uputust. Mitte aga kauplemine. Mitte kawaluses, ja mitte intriigid.

Ainult suurejoonelise politika abil wõib Euroopa ühineda.

Ainult ühetaolisusega, rahwusliku sallimusega, sotsiaalse reformiga. Kes piilub 19. sajandi poole, sellel ei ole aset 20. sajandis.

Uued mehed rahuldawad siis uusi wajadusi. Nemad leiawad selleks jõudu, sest nemad on tulewikuga liidus.

Nemad kindlustawad rahu wabaduses ja wabaduse õigluses. Siis alles tõuseb Euroopa üles: mitte lapituna, waid maailma südamena.

London ja Moskwa.

Chamberlain süüdistab wenelasi lubaduste murdmises.

Londonist, 19. mail. (Trj.) Endine Inglise wälisasjade sekretär sir Austen Chamberlain wõttis alamkojas kõne alla Wene küsimuse ja esines sel puhul terawate süüdistustega praeguse sotsialistliku Inglise walitsuse wastu. Chamberlain ütles, et MacDonaldi walitsus on sallinud lubaduste murdmist Nõukogude Wenemaa poolt. Kui jalule seati diplomaatlik läbikäimine Inglismaa ja Nõukogude Wenemaa wahel, seoti seda tingimusega, et Moskwa ei tohi jatkata kommunistlikku kihutustööd Briti maades. Nüüd on wenelased seda tingimust korduwalt rikkunud. Inglise walitsus ei ole sellest aga järeldusi teinud. Weel enam, Inglise walitsus olewat Nõukogude Wenemaaga kaubawahetust erakordselt soodustanud eksportkrediitide abil.

Peamin. MacDonald wastas Chamberlaini süüdistuste peale ja seletas, et wahekorras Wenemaaga ei saa tema arwates majanduslikult paremusi saawutada diplomaatliku wahekorra kaalule panekuga. Ei olewat loota, et Nõukogude Wenemaaga läbikäimise lõpetamisel Inglismaale oleks kergem lahendada küsimusi, millega tal tegemist Indias, Hiinas ja kodus.

MacDonald süüdistas Chamberlaini, et wiimane 1926. a. wälisasjade sekretäri kohal seistes, on hoopis teisi mõtteid wäljendanud, kui praegu wastasrinnas olles.

Homme lahkub Briand?

Pariisist, 19. mail. (Trj.) „Intransigeant" teatab autoriteetsest allikast, et Briand jõuab neljapäewal Pariisi ja esitab siis ametlikult oma lahkumise palwe. Leht arwab teadwat, lahkumisepalwe olewat sedawõrd kategoorilise iseloomuga, et ta tagasilükkamine osutub wõimatuks.

Prantsuse delegatsiooni juhtimine Genfis tehtawat ülesandeks delegaat Poncet'le. Poliitilistes ringkondades arwatakse, et peaminister Laval wõtab oma peale Prantsuse wälisministeeriumi juhtimise kuni 13. juunini, mil ametisse astub uus wabariigi president, kellele kogu walitsus esitab oma lahkumise palwe. Arwestatakse, et president Doumer teeb Lawalile ülesandeks uut walitsust kujundada, kusjuures olewat ette näha, et walitsuse koosseis nihkub pahemale tiwale lähemale. Wõimaliku kandidaadina wälisministri kohale köneldakse Paul-Boncourist, de Jouwenelist ja Tardieust.

Meeleawaldus Bata jalanõude wastu Riias.

Riiast, 19. mail. Siin korraldati meeleawaldus Bata jalanõude wastu. Meeleawaldajad kandsid mitmesuguseid plakaate, mis sihitud Bata jalanõude wastu. Riia saapaäride waateaknaid ülustawad üleskutsed, milles soowitatakse elanikkudel wälismaa saadustest loobuda. Saapatööstурid toonitawad, et üldine majanduskriis on haaranud ka Läti nahatööstust. Jalanõude- ja nahawabrikutel puudub töö. Kui kriis sütwenèb, ähwardab see kogu Läti nahatööstust. Walitsus pidawat selle kõrwaldamiseks kiires korras wastuabinõusid leidma.

Bata jalanõude wastu olewat Riias hulk protokolle tehtud.

Sekeldused Saksa saatkonnaga Leedus.

Juriskonsult saadetakse Leedust wälja.

Kaunasest, 19. mail. Saksa saatkonna juriskonsult Baumgartel peab kuu jooksul Leedust lahkuma. Wäljasaatmise põhjuseks on Baumgarteli tegewus Lutheri usu kirikutes, kus ta tegutses saksastamise sihiga. Saksa saatkond pöördus Leedu walitsuse poole palwega, et saawutada Baumgarteli jätmist Leedusse.

TEADAANNE.

Kaitseliidu Keskjuhatusele on teatavaks saanud, et Kaitseliidu Keskjuhatuse rahalise loteriipiletite trükkimisel on need piletid, mis eneses sisaldavad rahalisi preemiajaid, osaliselt ära märgitud.

Seda arvesse wõttes otsustas Kaitseliidu Keskjuhatus asja juurdlemist kriminaalpolitsei kätte anda ja ühtlasi **lõpetada 19. maist s. a.** Keskjuhatuse loterii piletiomanikkudele rahalise **preemijate** wäljamaksmise piletites tähendatud alustel ning preemijateks määratud raha loterii lõpulikul loosimisel 31. detsembril s. a. kõikide piletiomanikkude wahel uutel alustel wälja loosida.

Kõik seni müüdud ja edaspidi müümisele tulewad piletid on endiselt maksvad **lõpulikul loterii loosimisel,** mis toime pannakse 31. detsembril s. a.

KAITSELIIDU KESKJUHATUS.

Käitiswanemate seadus.

Eelnõu sisust ja selles ülesseatud kaugeleulatuwatest küsimustest.

Käitiswanemate seaduseelnõu, mis hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poolt wälja töötatud ja ministeeriumide wahelises komisjonis pehmendatud, on jõudnud riigikogusse, tulles arutusele sotsiaalkomisjonis. Et wõimaldada awalikkusele ja laiematele ringkondadele tutwumist selle tähtsa seaduseelnõuga ja seisukoha wõtmist, toome lühidalt eelnõu sisu.

Wabariigi walitsuse poolt riigikogule esitatud kujul kannab uus eelnõu „Käitise tööwõtjaskonna ajutiste seaduse" nime.

Ü l d e e s k i r j a d. Kõigis era- ja awalikõiguslikkudes käitistes, mis ajutatud wähemalt kolmeks kuuks ja kus on wähemalt 25 tööwõrjat, ajutatakse tööwõtjate huwide kaitseks ning nende majanduslikkude olude paremale järjele töötmiseks ja käitise arendamiseks kaasa aitamiseks tööwõtjaskonna ajutised. — Käesolew seadus ei ole makswa laewade ja pankade kohta.

Sellega on käesolewa seaduse ulatus wõetud õige lai. Tema alla ei käi mitte üksinda töösuhted — wahetused ja tehased, nagu senises tööliswanemate määruses, mis püüib 1919. aastast, waid kõik tegewusalad, mida wõimalik on paigutada käitise mõiste alla. Wälja on arwatud: 1) **w ä i k e t ö ö s t u s e d** kuni 25 töölisega, 2) **l a e w a d** ja 3) **p a n g a d**. See kitsendus on sisse wõetud wabariigi walitsuse poolt kuna hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poolt wäljatöötatud eelnõus neid kitsendusi ei olnud.

Käitise kuuluwate tööwõtjate kõrgemaks ajutiseks on **k ä i t i s e ü l d k o g u**. Kus tööl on üle 100 tööwõtja, ajutatakse **k ä i t i s e n õ u k o g u**, mis on üldkogu täitwaks ja ühtlasi jookswaid asju ajawaks ajutiseks ning esindajaks läbirääkimistel tööandjatega, kutseasutistega ja riigi- ja omawalitsuseasutistega. Käitistes, kus töötab 25—100 tööwõtjat, asendab käitisnõukogu üksik **k ä i t i s w a n e m**.

Tööwõtjaks loetakse kõik käitise töölised, teenijad ning õpilased. Ei arwata erandlikult siia hulka käitise juhatuse liikmeid ja riigi- ja omawalitsuse teenijaid.

Käitise nõukogu. Selle ülesanded on lähemalt kindlaks määratud. Muu hulgas on tema ülesandeks kaasaaitamine käitise tootmisprotsessi ratsionaalsemale järjele seadmiseks, samuti tööaitse seaduste ja määruste täitmise järele walwamine käitises.

Käitise nõukogul on õigus nõuda, et tööandja annaks seletust sündmuste kohta käitises, mis puudutawad tööwõtjaskonda wõi töölepingut. Samuti on tal õigus nõuda, et tööandja näitaks talle kõiki raamatuid ja dokumente, mis puudutawad töölepingut. Igas weerandaastas kord on tööandja kohustatud andma kaitsenõukogule aruande käitise üldise seisukorra ja loodetawa töötarwiduse kohta. Saadud andmed peawad käitisenõukogu liikmed ja käitisewanemad hoidma saladuses, kui tööandja peab seda tarwilikuks. Tööandja peab silmas pidama käitisenõukogu näpunäiteid, kui need on sõbitud olukorra pehmendamiseks tööwõtjate wallandamisel.

Käitistes, kus tegewad 101—850 tööwõtjat, walitakse 3 nõukogu liiget, 851—500 tööwõtjat — 4 nõukogu liiget jne.

Käitises, kus teenijate arw wähemalt 10 ning tööliste arw wähemalt 91, on teenijatel õigus nõuda, et üks käitisnõukogu liige oleks walitud teenijate hulgast ja walitakse eraldi. — Teenijateks loetakse: a) juhtiwatel töökohtadel asuwad tööwõtjad, kui neil ei ole õigust teisi tööwõtjaid wallandada ja b) büroodes, kontorites, kantseleides jne. teeniwad isikud.

Wõukogu walitakse 1 aastaks üldise, otsekohese, ühetaolise ning salajase häälerutse teel. Walitjad on kõik 18 eluaasta ületanud käitise tööwõtjad, soole, rahwusele ja sokakondjusele waatamata. Walitawad on, peale õpilaste, kõik käitise tööwõtjad, kes kuuluwad Eesti sokakondjusse, on wähemalt ületanud 20. eluaasta, on töötanud wähemalt 6 kuud samas käitises ja kelle õigusi ei ole kitsendatud wõi keda ei ole karistatud seadusejõusje astunud kohtuotsusega warguse, petmise, wõõra wara omandamise wõi kelmuse eest.

Käitise tööwõtjatel ja tööandjatel on õigus esineda käitisnõukogu liikmete ja nende asendajate walimise asjas waidega (protestiga) wastawa jaoskonna töösinspektorile, misjuures waidekirjas peawad täpselt olema tähendatud waide põhjused.

A s j a a j a m i n e. Käitise nõukogu koosolekuid peetakse wäljaspool tööaega. Tööajal wõib pidada nõukogu koosolekut ainult erakorralistel juhtudel tööandja nõusolekul. Tööandja nõudel kokkukutsutud koosolekuid wõib sõnaõigusega ja wõrta tööandja wõi tema esindaja. — Käitise nõukogul on õigus kutsuda oma koosolekutele asjaomaseid. Need wõtawad koosolekuid osa sõnaõigusega.

Käitiswanemate ja käitise nõukogu tarwilikud asjaajamise **k u l u d k a n n a b t ö ö a n d j a** wõi wõimaldab nende tööde tegemise käitise teenijatel. Kui käitises töötab wähemalt 101 tööwõtjat, on tööandja kohustatud **a n d m a r u u m i** nõukogu koosolekute, kõnetundide jaoks ja jookswate asjade ajamiseks.

Iga käitisenõukogu liige ja käitisewanem saab selles ameti olemise ajal **t ö ö a n d j a l t e r i t a s u** poolteise päewapalga suuruses iga nädala eest.

Käitiswanem seatakse ametisse ja wabastatakse selleşt käitise nõukogu liikmetega ühisel alusel ja korras. Tema asjaajamine sünnib samade eeskirjade järgi.

Käitise üldkogu moodustub kõigist tööwõtjatest, kes on selles käitises töötanud wähemalt 6 päewa. Üldkogu kutsub kokku käitiswanem wõi nõukogu. Nad on kohustatud seda tegema ka seda kirjalikult nõuab tööandja wõi wähemalt üks seitsendik tööwõtjaist. Tööandja nõudel kokkukutsutud üldkogust wõib osa wõtta tööandja wõi tema esindaja sõnaõigusega. Üldkogu peetakse wäljaspool tööaega ja tööandja on kohustatud andma selleks ruume. Tööwõtjate suure arwu juures jaguneb üldkogu erikogudeks. Käitise nõukogu ja käitisewanema majandusliku tegewuse kontrollimiseks walib käitise üldkogu 3-liikmelise rewisjonikomisjoni.

Kaitse-eeskirjad. Need käiwad ainult tööandja kohta: Tööandjal on keelatud takistada käitisewanemate ja käitise nõukogu liikmete walimise õiguse teostamist (arest kuni 3 kuuni wõi wangistus 1—6 kuuni). Kui tööandja ei anna nimetatud wõi muul wiisil takistab käitisewanemate wõi nõukogu ametiasjade ajamist — rahatrahw mitte üle 200 krooni. Tööandjat, kes käitisewanematele wõi nõukogule ei näita eelpool nähendatud raamatuid wõi dokumente wõi ei annud aruannet, wõi kui tema käitises massiliselt wallandas wõi juurde wõttis tööwõtjaid käitise nõukogule wõi -wanemale ette teatamata — karistatakse arestiga mitte üle 3 kuu wõi rahatrahwiga mitte üle 300 krooni.

Tööandja ei wõi käitisewanemate töölepinguid ilma käitise üldkogu nõusolekuta ja käitisenõukogu liikme töölepinguid ilma käitisenõukogu eelloata lõpetada. Tööandjal on keelatud wähendada käitisewanema ja käitise nõukogu liikme töötasu nende ametis olemise ajal, sisse seada tööaju uusi arwutamise aluseid, wähendada nädalatööpäewade wõi ööpäewaste töötundide arwu, wälja arwatud juhud, mil see sünnib käitise wõi tema osa kõigi tööwõtjate suhtes.

Takistamata maksab Karskusliit wälja oma loterii kinnise pileti sees leiduva wõidusumma. Lõpploosimine 7. juunil sel aastal.

Karskusliit, Tartus.

Põgenemine Kremlist.

Sven Adeloni romaan.

Tõlkinud M. P. 38

Pealik kadus ja Barõschko ootas. Ta julges waewalt hingata, mõeldes, et Gromow tabab ta siin. Toas oli pime, ja ta ei märganud midagi sellest, et proua Jarowitzki eestoas wälja kruwis ühe elektri peajuhtme kindlustuje.

„Ta on ära," sosistas Jarowitzki Barõschkole, „kõik on klaar, tulge kaasa!"

Ta lükkas ta enda eel lahtisest uksest Gromowi tööruppa.

„Oodake üks silmapilk, ma ainult lülitan elektri," sosistas ta ja kadus hääletult.

Mõni sekund pärast seda läks tuba walgeks. Proua Jarowitzki oli kindlustuje kruwinud uuesti sisse, ja heites esimest pilku oma teisikule, andis Gromow tuld.

Täpselt samal silmapilgul astus sisse selle näidendi wiimane mängija — politseikomissar.

Siin on teile seletus."

Sorin wõttis taskust ühe ajalehewäljalõike ja ulatas ta mulle. Seal seisis järgmist:

Mõistatuslik rewolwridraama Hausmanni bulwaril.

Roim järgnewa eneşetapmisega.

Ühe kohaliku panga äriruumides Hausmanni bulwaril leidis eile õhtul kella poole kaheksa paiku aset werine draama, mis wõttis äärmiselt kummalise käigu. Mõni tund enne seda külastas kohalikku politseikomissari üks kohalik pankur, kelle äri asetseb Hausmanni bulwaril. Pankur, prantsuse kodakondsusse astunud wene põgenik, kaebas, et teda wäljapressimistega tülitab üks kohalikkudest wenelasteşt, kes Nõukogude saatkonnaga ühenduses seisab.

Pankur palus politsei kaitset. Kuna tal aga siis weel polnud ette tuua tungiwaid tõestusi, ei tahtnud ta asja põhjalikumalt seletada. Ta küsis sellewastu, kas politseikomissar oleks walmis õhtul pisut hiljem astuma tema kontorisse, kuna mees, kes talt püüdwat raha wäljapressida, sel ajal tulewat tomalt wastuşt saama. Kui politsei on nõus tulema, siis seaks pankur sisse nii, et Duval wõib kooswiibimist tähelepanematult walwata.

Nii ta wõiwat kindlaks teha, millega wäljapressimisel tegemist, ja kelmi arteerida kohapeal, kui ta seda peab tarwilikuks.

Kuna läbirääkimine toimuwat wene keeles, pidawat politseikomissar kaasa wõtma ametniku, kes köneleb wene keelt.

Pärast mõningat järelemõtlemist oli Duval ettepanekuga nõus. Köneldi kokku, et ta täpselt kell pool kaheksa jõuab panga kontorisse.

Selleks ajaks saabus Duval kokkuleppele wastawalt ka töepooleşt. Teda saatis kaks salapolitseinikku, kes mõlemad oskasid wene keelt.

Kui ametnikud tulid panga ruumidesse, leidsid nad oma imestuseks eesukse lahti. Politseikomissar proowis kõlistada, kuid kõlistamisjuhe nähtawasti ei olnud korras.

Nad peatusid nüüd silmapilguks ja mõtlesid järele, kas peawad astuma sisse, kui järsku kontorişt kostis rewolwripauk ja warsti pärast seda hirmuäratawat kisa. Maurice Duval ees, tormasid ametnikud otsekohe sisse, kus neid ees ootas hirmus üllatus:

Põrandal lebas üks surnu siruli. Tema kõrwal seisis pankur, rewolwer käes.

Nüüd wõttis turbmäng ootamatu pöörde. Enne kui rabatud politseikomissar sai teda takistada, hüppas pankur tagasi, pani ise endale rewolwri otsmikule ja wajutas. Mõrtsukas jäi külg külje kõrwal oma ohwriga lebama.

Ühes surnus Maurice Duval tundis otsekohe ära pankuri enda, kes teda oli külastanud tema büroos. Ka teise isik on kindlaks tehtud, nimelt on see keegi härra, kes oli tegew kohalikus Nõukogude saatkonnas.

Et üks kahest surmawaenlasest (seda nimetust wõib siin julgesti tarwitada) kuulus Nõukogude saatkonda, kuna teine oli lugupeetud emigrant, laseb arwata, et siin on tegemist mõne wana, juba Wenemaalt päritolewa tüliküsimuse lahendamisega.

Millised põhjused pankurit järsku sundisid ise otsust tegema, selle asemel et, nagu esialgu kawatsetud, appi kutsuda politseid, ei wõi keegi teada. Tema enda juu on igaweseks suletud.

Prantsuse politsei juurdlusi selles asjas wõib pidada lõpetatuks.

Et pankurit maha ei lasknud keegi muu kui tema ise, on wäljaspool kahtlust. Waatamata sellele, et ta tabati nii öelda wärskelt teolt, ja et ta eneşetapmist wõib pidada teatawal määral ülestunnistuseks, on prantsuse politsei kiiduwäärse põhjalikkusega teinud kindlaks, et Nõukogude ametniku surmas kuul pankuri rewolwrist, ja et rewolwril on pankuri sõrmejäljed. Juba need asitõendused iseendast oleksid otsustawad.

Kuna roimar ise karistas ennast, ei jäänud politseil järele muud, kui juhtumit protokollida.

Mitmelt poolt tulnud soowiawalduste tõttu meie tapetute nimesid ei awalda."

Ulatasin Sorinile ajalehewäljalõike tagasi, ja tema pani ta hoolikalt oma kirjataskusse.

„Ja, nii teatas kurbmänguşt ‚Matin'," jatkas ta, „asi ei äratanud rohkem tähelepanu. Siin sellel maal ju ollakse harjunud, et wenelased haaratwad rewolwri, kui nad teineteisega õiendawad wanu arweid, ja ei publik ega ajakirjandus wõta erilişt osa mõistatuşest, mida peetakse lahendatuks. Ajalehewäljalõige kajastab waid, kuidas politsei käsitas juhtumit. Kuid teie muidugi olete aimanud, et mina ise olin pankur, kes pärastlõunat Gromowi maskiga käis politseiasjutises ja politseikomisfarilt palus abi wäljapressija wastu. Teie mõistate samuti, miks politseid palusin tulla umbes kell pool kaheksa. Pidin ju hoolitsema selle eest, et Gromow arreteeriti, enne kui ta kõrwaldas oma roima jäljed.

Kuid politseiametnikud olekşid tulnud mulle peaaegu liiga wara. Läbirääkimine Gromowiga oli kestnud kauem kui olin arwanud. Kuid nii, nagu see kõik läks, tabati Gromow wärskelt teolt. Kuid isegi kui ametnikud, — nagu olin arwestanud, — olekşid tulnud hiljem kümme minutit, oleks Gromow kuuli ja sõrmejälgede põhjal mõistetud süüdi, nagu „Matin" seda üsna õieti tähendas.

Kui Gromow poleks ennast maha lasknud, waid püüdnud süüdi minule weeretada, siis see ei oleks annud mingisuguseid tulemusi.

Enne kui politsei tuli kontorisse, olime — Olga, härra Jarowitzki ja mina — majast lahkunud. Läksime takistamatult tagumiseşt trepist alla ja sealt läbi käigu ühte wäga elawale kõrwaltänawale, kus meid keegi ei märganud.

(Järgneb.)

Riigikogu ei lõpeta nelipühiks.

Arutusele tuleb weel mitu suurt seaduseelnõu.

Kohuslik hääletus ja selle põhjendused.

Nagu niiüd paistab, ei lõpeta riigikogu oma istungjärku weel mitte pühadeks. Walitsus on riigikogule esitanud mitu suuremaulatuslikku seaduseelnõu, mida riigikogu töö rohkuse tõttu enam ei suuda pühadeks läbi arutada.

Kui neid eelnõusid tahetakse wastu wõtta weel käesolewal istungjärgul, siis kulub riigikogul selleks weel mõni nädal.

Suurematest seaduseelnõudest, mis järjekorras wastuwõtmist ootawad, oleks nimetada põllutöökoja, 8-tunnilise tööpäewa, käitiswanemate, maksustamise korraldamise seadus ja riigikogu walimise, rahwahääletuse ja rahwaalgatuse seaduse muutmise seadus ning usuühingutele ja nende liitudele toetuse andmise seadus. Peale selle weel terwe rida wähemaid seadusi, nende hulgas awarii ja dispaashi-seadus ning endise Eestimaa mõisnikkude krediitseltsi põhikirja uuendamise seadus.

Riigikogu tööde ja istungjärgu lõpetamise küsimus tuli eile kell 1 päewal arutusele riigikogu wanematekogus.

Wanematekogu otsustas riigikogu tööd jatkata seni, kuni kõik seadused on wastu wõetud, mis walitsus tahab juba käesolewal istungjärgul läbi wiia. Walitseb arwamine, et riigikogu istungjärk wõib kesta weel juunikuu läbi. Eilne riigikogu koosolek oli wiimane enne pühi ja riigikogu liikmed sõitsid pärast koosolekut juba pühadeks laiali. Nädalat pärast pühi peetakse arwatawasti üks koosolek nädala lõpul.

•

Riigikogu eilsel koosolekul oli muu hulgas päewakorras ka riigikogu walimise, rahwahääletuse ja rahwaalgatuse seaduse muutmise seadus esimesel lugemisel.

Erikomisjoni poolt esitatud kujul kisaldab seaduseelnõu järgmist: Põhiseaduse muutmise eelnõu, mis põhiseaduse § 88 alusel pannakse rahwahääletusele, loetakse rahwa poolt wastuwõetuks, kui eelnõu poolt on sellest rahwahääletusest osawõtjate enamus.

Põhiseaduse muutmise eelnõu rahwahääletusest osawõtmine on igale täisõiguslikule kodanikule kohuslik. Hääleõiguslik kodanik, kes wabandamata põhjustel jäi ilmumata põhiseaduse muutmise eelnõu rahwahääletusele, langeb trahwi alla mitte üle 5 krooni. Wabandatawateks põhjusteks loetakse: 1) wanadus üle 70 a., 2) haigus, kehawigastus wõi lähema perekonnaliikme surm wõi raske haigus, 3) hääletamise ajal hääletamise ruumist eemalolek üle 50 km, 4) looduslikud wõi muud ärawõitmatud takistused, 5) edasilükkamatu ametiwõi kutsekohustuse täitmine.

Töödanja on hääletamise ajal kohustatud tööd korraldama nõnda, et töötõtja saaks hääletamisest osa wõtta. Sedasama tuleb teha kaitsewäe ülematel kaitsewäes teeniiate suhtes, kuiwõrd wäeteenistuse huwid seda lubawad.

Eelmises lõikes ettenähtud trahw määratakse linna-, alewi- wõi wallawalitsuse wõi wastawa kaitsewäeosa ülema poolt pärast 2 nädala möödumist ,arwates rahwahääletuse päewast, millise tähtaja kestel rahwahääletusele mitteilmunud kodanikudel on õigus wastawate asutuste walitsustele wõi wäeosa ülemale awaldada palwet trahwi ärajätmiseks wabandatawatel põhjustel, esitades selle kohta tõendusi. Trahwi nõuab sisse wastuwaidlematu nõudmise korras kaitsewäelastelt nende ülemus, muudelt isikutelt politsei, mis juures aga trahwitaval, kellelt trahw nõutakse sisse politsei kaudu, on õigus 7 päewa kestel arwates trahwi käsu kättesaamisest esitada kirjenõudmist teostawa politseiasutuse kaudu kohalikule rahukohtunikule palwe trahwi ärajätmiseks. Rahukohtuniku otsus on lõplik.

Kui ümbrik on ära antud ilma hääletamisseadeliia, loetakse hääletanu erapooletuks jäänuks.

... Erikomisjoni poolt esitatud eelnõu põhiseaduse muutmise kohusliku hääletuse asjus põhjeneb seletuskirja alusel järgmistel kaalutlustel:

Eesti wabariigi põhiseadus oma loomult ei ole muutmata seadus, waid teda wõib muuta rahwahääletuse teel. Wastaw eriseadus määrustab lähemalt, et „põhiseaduse muutmine loetakse rahwahääletamisel wastuwõetuks, kui tema poolt on hääletanud wähemalt pool kogu wabariigi hääleõiguslikute kodanikkude arwust."

Seda wiimast määrust ei saa pidada õigeks ja poliitiliselt otstarbekaks, rääkimata muust.

Arwustik näitab, et üks osa Eesti riigi kodanikkudest on riigielu küsimuste käsitamisel passiiwne, mitte wõttes osa (kuni 32,1 prots.) riigikogu walimistest ja (kuni 33,2 prots.) rahwahääletusest.

Selle tõttu on enam kui wõimalik, et rahwahääletusest osawõtjate enamus wõib küll põhiseaduse muutmise poolt olla, see enamus, moodustab kuni poole hääleõiguslikkude kodanikkude arwust ning wõrdlemisi wähem osa hääletajaid (näit. kuni 25 prots. hääleõiguslikkude kodanikkude arwust) hääletab wastu, kuid siiski jääb põhiseaduse muutmine teostamata.

Ei ole õige riigi saatuslikumate küsimuste otsustamist teha olenewaks isikutest,

kes ei taha kasutada oma õigust ja kanda wastutust, mis demokraatlik riigikord oma kodanikkudele peale paneb.

Aktiiwselt tegutsewad hääleõiguslikud kodanikud kannawad demokraatias otsest wastutust riigielu juhtimisel ja neile peab demokraatlik riigikord wõimalduma seda wastutust kanda.

Põhiseaduse muutmise otsus rahwahääletusest osawõtjate enamusega wõib tekitada kartust, et seesugusteist rahwahääletustest ehk liiga wähe on osawõtjaid. See kartus on kõrwaldatud, kui põhiseaduse muutmise rahwahääletusest osawõtmine on igale hääleõiguslikule kodanikule kohuslik.

Eesti põhiseaduse muutmise otsus kuulub ükskinda ja ainult rahwale rahwahääletamise kaudu. Selle tõttu on Eesti põhiseaduse hääletamisest osawõtmise kohustuslikkus.

täiesti kooskõlas seadusliku ehitisega. Ei ole lubatud, et kodaniku poolt tegemata jätetakse see, mis riigi kõrgemates huwides teha tarwis ja keegi teine seda ka õigustatud tegema ei ole.

Põhiseaduse hääletamisest osawõtmise kohuslikkus on suure politilis-pedagoogilise tähendusega, sest siis selgub igale kodanikule see suur tähendus, mis on riigi põhiseadusel ja et Eestis on riigiwõim kõrgemaks landjaks ja wastutaj. tõesti rahwas ise.

Kohuslikkus ei alatwäärista hääletamist, waid eetiliselt õilistab seda, seades hääletaja otseselt riigi kõrgemate eluhuwide teenistusse.

Põhiseaduse hääletusest osawõtmise kohuslikkus ei käi wastu kodanikkude põhiõigustele, sest käesolewal korral on tegemist mitte kodaniku wabaduse kaitsega riigiwõimu wastu, waid kodaniku õigustusega aktiiwselt osa wõtta riigi wõimust. Riigiwõimust osawõtt oma mõttelt ei ole ainult õigustus, waid ühtlasi ka kohustus nagu riigiwõimu igasugune teostamine.

Hääletamise kohuslikkuse sanktsioon on korraldustrahw mitte üle 5 krooni wastawalt trahwitawa olukorrale. Trahw määratakse neile, kes tahtlikult keelduwad oma kohustust täitmast. Objektiiwseb takistusede kohuste täitmiseks on trahwist wabastawaks ja kohustuse mittetäitmist wabandatwaks põhjuseks.

„Postimehe" lugejad

on alati kõige uuematest sündmustest informeeritud.

Homme uus jutt.

Wallace'i romaan „Maskiga konn" „Postimehes".

„Kui olen istunud tunde ja olen lasknud enda ees areneda sellel nukumängul, mis sageli algab waikselt ja lihtsalt nagu weenired tuulil kaugel uinuwa loodusе rüpes, ja aegajalt kaswab, paisub wägewateks kõikekaasahaarawaiks woogudeks, ja siis wäsinuna lasen seisma jätta kirjutusmasina, — siis elan ikka weel edasi oma nukkudega, panen neid mõtlema, kõnelema, liikuma ja teotsema, — kas istun föögilauas, leban suitsetades, wõi loen ajalehti. Inimesed ja sündmused neis mängudes, eriti iga üksiku saatuse arendamine neist ei anna mulle rahu, enne kui olen selle lahendanud. Mulle wõidakse heita ette liialdatud eneseармastust, aga ma peau tunnustama, et ma ise olen kirglikult uudishimuline oma kriminaalromaanide arendamisel."

Edgar Wallac'e, kogu maailmas loetaw kriminaalromaanide autor, ütles weel hiljuti need sõnad ühele oma Ameerika ametiwennale.

„Kui ma ei tahaksi tunnustada Wallace'i", kirjutab üks saksa kirjandusearwustaja, „ma ei saaks seda. Pean kinnitama ühe selle autori lugejatega: kui õhtul wäsimus sunnib mind katkestama lugemist, siis romaanisündmustik jatkub siiski — unes."

Üks neid Wallace'i haaratwaid romaane „Maskiga konn" hakkab homsest ilmuma „Postimehes".

Töösturiid arutasid meistrite seadust.

Esmaspäewa õhtuks oli kaub.-tööstuskoja ruumidesse kokku kutsutud tööstarite koosolek meistrite, sellide ja tööstusõpilaste seaduse elluwiimisega seotud küsimuste arutamiseks. Koosoleku ülesandeks oli üles seada põhimõtteid, mille järgi tuleks läbi wiia oskusameteid, mis on ette nähtud õpilaste ja õppinud tööliste eksamineerimiseks. Koosolekul awaldati arwamist, et kuna meil leidub wäga rohkesti üksikuid tööstus-erialе, siis peaks sugulusalad ühinema esitajate andmises eksamikomisjonile. Koda kawatseb edaspidi korraldada koosolekuid juba üksikute gruppide järgi ja selgitada lähemalt erialade liitumise wõimalusi.

Lõppeks soowitati astuda samme, et wäikesmaa meistrid mitmewõrd meie tööjõude õpetaks nii, et meie ei wajaks enam wälismaalasi neile tööaladele.

Siemens-Schuckerti direktor Tallinnas.

Tahab selgust Narwa kose wäikese kontsessiooni asjus.

Esmaspäewal saabus Tallinna saksa firma Siemens-Schuckerti direktor Wallen. Tema sõit on ühenduses Narwa kose wäikese kontsessiooni küsimusega. Sama päewa õhtupoolikul käis ta majandusministri juures. Direktor Wallen soowis saada majandusministrilt kindlat wastust, kas walitsus soowib neile anda kontsessiooni waremräägitud tingimustel wõi mitte. Minister ei saanud sellele küsimusele kohe wastata, waid peab enne walitsusega läbi rääkima.

Fondide walitsemine Pikalaenu Panga kätte.

Wabariigi walitsus otsustas mitmesuguste fondide walitsemise anda Pikalaenu Panga kätte. Ühtlasi otsustas walitsus ka koolimajade ehituslaenu komitee riigikassa juurest, kus ta seni asus, üle wiia haridus- ja sotsiaalministeeriumi juure.

20 kilomeetriline hüpe.

Naislenduri rekord.

Leipzigist, 19. mail. (Trj.) Naislendur Lola Schröder-Voresсu püstitas uue rekordi langewarjuga hüppes. Sama naislendur püstitas kaks aastat tagasi rekordi, hüpates siis 2600 m kõrguselt. Nüüd tegi ta hüppe 4400 m kõrguselt. Lendur jõudis maapinnole 18 minuti pärast, 20 km kaugusel ärahüppe kohast.

Tekstiiltööliste streik Prantsusmaal.

Pariisist, 19. mail. Palkade kärpimise tagajärjel alustasid Tourcoine-Roubaix raioони tekstiiltöölised streiki. Streigist wõtab osa umbes 140.000 töölist.

Sõjastreik Poolas.

Warssawist, 19. mail. Lehtede teatel algas Dombrowi sõebasseinis streik. Streigist wõtab osa umbes 1000 töölist. Streigi põhjuseks oli see, et peremeeste poolt palgakärpimise otstarbel seldi töölistele palgalepingud üles.

Hukkunud „Oberon" leiti.

Helsingist, 19. mail. Soome pääsetselts „Tolfwarile" tuli teade, et selhi päästelaew „Salwador" ja „Pondus" on ligi nädala otsimise järele laupäewal leidnud jõulude eel hukkunud soome aurik „Oberoni". Laew on Laesõtrinteli majaka kohal umbes 50 m sügawuses. Laewa päästmise asjus on kindlustusselts asunud läbirääkimistesse laewa omanikkudega.

Kinopõlemine Riias.

Riiast, 19. mail. Esmaspäewa õhtul puhkes tuli kino „Astorias". Personal suutis siiski tule enne tuletõrje kohalejõudmist ära kustutada. Publikus tekkis paanika. Paljud hüppasid aknaist wälja. Wiga ei ole siiski keegi saanud.

Kuulsad Itaalia paberossid

«Milaano»

25 tk. 25 senti

on oma headuse ja aroomi poolest väljaspool wõistlust.

Tubakatehas

A-s. «Sirena»

Wene-Soome wastastikused protestid.

Soome märgukiri Ingeri sündmuste kohta.

Nõuk. Wene käredad süüdistused.

Helsingist, 19. mail. Soome walitsuse kilesandel esitati Soome ajutise saadiku poolt Moskwas esmaspäewal wälisasjade komissari k. t. Krestinskile märgukiri Ingeri soomlaste keskel möödunud talwe ja käesolewa kewade jooksul toime pandud kohtudest wäljaajamise asjus.

Wene protest.

Nõukogude Wene wälisasjade rahwakomissari asetäitja Krestinski esitas omaltpoolt pühapäewal Soome esitajale Moskwas saatkonna nõunik Westerlundile pika märgukirja „Nõukogude-waenuliku propaganda asjus Soomes". Märgukiri koosneb wiiest punktist. Esimeses punktis heidetakse Soome walitsusele ette, et Soome ametlikud wõimud toetawad organisatsioone ja isikuid, kes nõuawad Karjala autonoomse nõukogude wabariigi ja Leningradi piirkonnas mõnede

maa-alade lahutamist Wenemaa küljest

ja nende ühendamist Soomega. Näitena tuuakse wäljawõtteid Akadeemilise Karjala Seltsi häälekandja „Suomen Heimo" kirjutistest ja Soome iseseiswuse aastapäewal 18. aprillil Helsingis pidulikul koosolekul peetud kõnest. Sellest koosolekust wõtsid osa Soome wabariigi president, ministreid ning kõrgemaid sõjawäelasi, samuti ka Eesti esitajad.

Teises punktis seletatakse, et Soome walitsus suhtub sõbralikult organisatsioonidele ja isikutele, kes sihilikult nõustawat kollektiwiseerimise tegewust Ingeris, wõtwat wastu Nõukogu Wene wastastelt organisatsioonidelt saatkondi ja märgukirju. Samuti öeldakse, et riigi poolt antakse juunimasid Ingeri komissionile jne.

Ühes punktis öeldakse, et ühest märgukirjast hoolimata ei ole Soomes karistatud isikuid, kes suwel küüditasid Soome kodanikke Nõukogude Wenesse. Soome ametiwõimud ei olewat takistanud kõike seesuguseid

Lapua „äsitusi" ja huligaanusi",

mis käimud Soome ja Nõukogude Wene majandusliku läbikäimise wastu.

Märgukirjas juhitakse tähelepanu ka ühe Ingeri üliõpilase ülesastumisele Nõukogude Wene saatkonnas ja üliõpilaste meeleawaldusele saatkonna hoone ees.

Kõige selle põhjal awaldatakse märgukirjas walju protesti Soome walitsuse tegewiisi ja ülewalpidamise asjus ning lükatakse wastutus tagajärgede eest täielikult Soome walitsuse kanda.

„Iswestija" kirjutab.

„Iswestija" kirjutab, et Soome fascistid kawatsewat 21. mail korraldada rongikäiku Wiiburist Nõukogude Wene piirile. Leht leiab, et see oleks provokaatorlik wastus Nõukogude Wene saadiku seletustele. Leht ütleb, Soome walitsus pidawat teadma, et tema rongikäiku lubades saadaks korda waenulikku akti Nõukogude Wenemaa wastu.

Maanurk, kus weel leidub metsa

2/3 Hiiu saarest metsa all.

Riigi metsatööstus hakkab end laiendama.

Neil päewil käisid põllutööministri abi M. Talts ja metsadewalitsuse direktor J. Luik Hiiumaal, et koha peal tutwuneda riigimetsa eksporteerimise, metsalagendikkude ja metsapõlendikkude metsastamise korraldamistöödega.

Terwelt 2/3 Hiiu saarest on metsa all. Enamus sellest kuulub riigile. Keerdküsimuseks on saarel iga-aastaje riigimetsa raielankide realiseerimine. Eriti walusaks muutus olukord läinud aastal, mil metsahinnad langesid. Seisukorda raskendas tunduwalt weel tööliste ja wedajate puudus, sest jaar on wõrdlemisi hõredalt asundatud ja elanikud pole metsatöödega harjunud ega taha seda teha; nõutakse kõrgemat tasu töö eest kui sisemaal makstakse. Läinud aastal katsuti tööliste puudusest üle saada Tallinnast töötatööliste Hiiumaale saatmisega. See ei annud aga soowitawaid tagajärgi, kuna saadetud juuremalt jaolt walgusid saarel laiali ja lahkusid metsatöödelt enne kui olid taha teeninud reisukulud. Sellepärast kerkis põllutööministeeriumis küsimus üles, kas jedawiisi üldse enam wõimalik on riigimetsa raielankide ärakasutamine, wõi tuleb koguni sellest loobuda.

Hiiu metsadega ja kohapealsete tingimustega tutwunedes on selgunud, et ainukeseks wõimaluseks raielankide realiseerimiseks on töö tegemine riigi metsatööstuse kaudu.

Selleks kawatseb põllutööministeerium riigi metsatööstust Hiiumaal laiendada. Saarel kawatsetakse ehitada samuti tööliste elumajasid, kus nad wõiksid hooajal korterit leida.

Põllutööministeeriumi protsess Saare piimaühisusega.

Kahjutasu nõudmine põlenud hoonete eest.

Põllutööministeerium esitas 1929. a. märtsikuul Tartu-Wõru rahukogule nõudepalwe, millega paluti wälja mõista Saare piimaühisuselt 2547 krooni tasuks kahju eest, mis sündinud 11. juunil 1926. a. Saare asunduses olnud tulekahju läbi. Põlenud hooned olnud wäärt 8146 kr., waremete wäärtus 4329 kr. ja kindlustusseltsi tasunud 1270 kr. Sellega jäänud kaimata kahju 2547 kr. Tuli saanud alguse piimaühisuse juures töötawast lokomobiilist, mille omanikkudeks olnud J. ja E. Wadi. Põllutööminister loeb aga kahjude eest wastutawaks Saare piimaühisuse, sest ühisuse juhatus nõudnud aurukatla ülesseadmist ainult 30 sammu hooneist eemale. Wadid olewat kohtu poolt tulega hooletult ümberkäimises õigeks mõistetud.

Rahukogu lükkas nõudmise tagasi. Lokomobiil, millest tuli alguse saanud, ei olnud piimaühisuse oma ja mitte ühisuse süü läbi pole hafanud tuli, waid wiljapeksmine majade lähedusse sündinud ühisuse juhatuse liikmete isiklikul korraldusel. Rahukogu kinnitas kohtupalati otsuse.

Riigikohus aga tühistas kohtupalati otsuse ja saatis asja uueks otsustamiseks tagasi, leides, et kohtupalat oleks pidanud selgitama, kas Saare piimaühisuse juhatuse wõimupiiridesse kuulus wiljapeksmise korraldamine ning kas korraldus aurukatla paigutamise kohta hoone lähedusse oli tehtud juhatuse, kui piimaühisuse ejendaja wõi ainult mõne üksiku juhatuse liikme poolt. Olgu tähendamist, et kohtupalati krim.-osakond on leidnud, et piimaühisuse juhatus nõudnud katla asetamist 30 sammu kaugusele meierei hooneist, kuna katla omanik oli tahtnud lokomobiili üles seada 70 sammu majadest eemale.

Tolmetusele saadetud kirjandus.

„Looduswaatleja" nr. 3. Populaarloodusteaduslik ajakiri. Sisus näitab mag. E. Kant „Mida teame Eestis isepärast mattamisest", kuna dr. A. Luha peatub pikemalt just ühe säärase isepärase maastiku juures ja räägib „Salajõgedest Muhjalas Saaremaal". Mag. R. Liwländer kirjutab „Triangulatsioonist ja täpsest kaardistamisest", näidates wastawat wõrku Eestis ja käsitades ajatroonomilisi waatlusi mõõtmisel. J. Sukkson juhatab uue ekskursiooni ala „Kütioru" Wõrumaal, mis oma huwitawa maastiku poolest tõesti waatamiswäärt. Dr. E. Lepik kirjeldab „Wee õitsengut Raadi järwes", konserw. M. Härms peatub huwipakkuwal „Wälismaal märgistatud lindude leidudel Eestis" ja J. Eplik näitab „ilusatuji tuntud maastikult, mida wõib juba märgata wäikesel matkal". Huwitaw ja ajakohane on H. Peetri juhatus „Botaanilisest fotograafiast". Lõpus nagu harilikult arwustusi, referaate, wäikesi teateid jne. Kaasandena tellijatel G. Wilbergi „Juhatuji taimekatte uurimiseks kitsamal alal".

Suvi — juhtumused — rõõmus meel. — — —

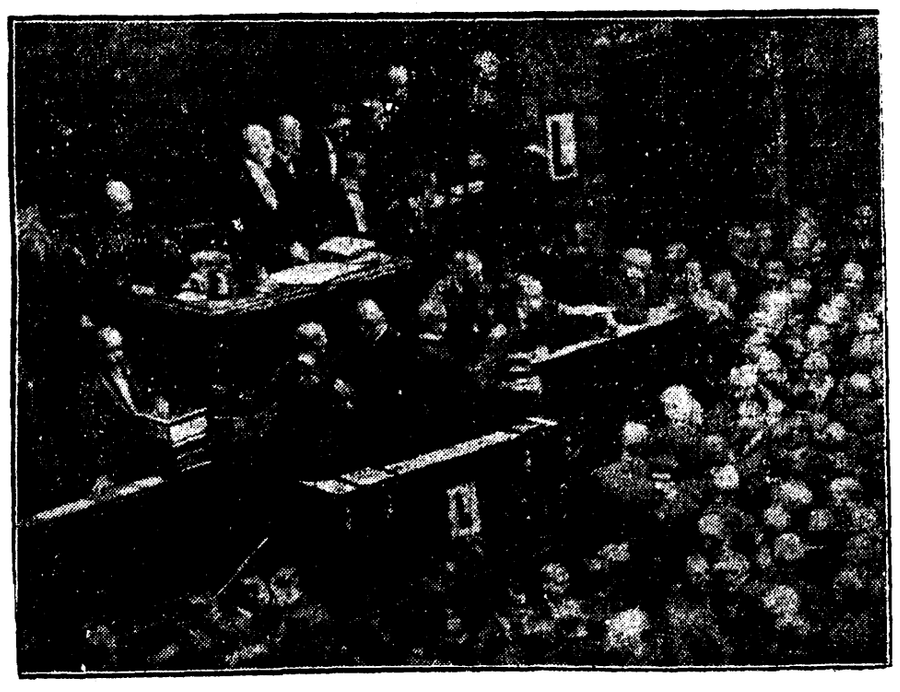
Alphonse Daudet:

Kirjad minu weskilt.

Albert Saareste tõlkes. 216 lhk., hind 2 kr. 75 snt., köites 3 kr. 25 snt.

Autor ostab tuuleweski Lõuna-Prantsusmaal ja kolib suweks sinna elama: päikesesse, lõunatuulesse, lähemaiks naabreiks rohutirtsud, sõpradeks kogu ümbrus. Järgnevad lood ja seiklused, täis heatuju ning elavust, kuid ka traagikat ning nalja. Rullub lahti lõunaprantslaste elu ja õhkub L.-Prantsusmaa vaimu. Meil tuntakse Pariisi, õpitagu tundma prantslasi ka looduses.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus, Tartu, Lai t. 35, tel. 601

Kuidas Doumer waliti.

Doumer, Prantsusmaa uus president, juhatas senati esimehena ise oma walimist wabariigi esimeseks kodanikuks Versailleses rahwuskogus. Pildil on rahwuskogu juhatuse kohad warsti pärast seda, kui tähe „L" wäljapanekuga algas häälte äraandmine. Pildil on „L" täht selgelt nähtaw, samuti walijad rahwasaadikud.

Leeripäevaks ostate 10-20% odavamalt

grammofone ja plaate, jalutuskeppe, vihmavarje, käekotte, portfelle, kirjutuslauagarnit., manikürkarpe, habemenuge jne.

JOHANN ROOSIPUU kaubamajast

Tartus, Suurturg nr. 14. Narwas, Suur tän. nr. 24.

Kes võidab laupäeval

U. E. N. U. loterii eelloosimisel peavõidu? Rutake kupongide saatmisega.

Genfis siiski ühist keelt.

Üksmeelne otsus, Saksa-Austria tolliliidu küsimus esitada Haagi kohtukojale.

Genfist, 19. mail. (Trj.) Suurriikide esindajad awaldasid oma seisukohti Inglise wälisasjade sekretär Hendersoni ettepaneku kohta. Teatawasti soowitas Henderson anda rahwuswahelise Haagi kohtukoja otsustada, kas Saksa-Austria tolliliidu kawa on kooskõlas Saint-Germaini lepingu par. 88. ja 1922. a. Genfi protokolliga, mis tõneleb Austria majandusliku rippumatuse alalhoidmisest. Austria, Saksa, Prantsuse ja Itaalia peadelegaadid esinesid kõnedega, milles nad awaldasid nõusolekut Hendersoni ettepanekule.

Esimesena kõneles wälisminister Schober, kes põhjendas Austria samme. Schoberi kõne lõpul tõusis Henderson järsku omalt kohalt ja küsis ühidalt, kas wõib Austria anda lubaduse, et tema ei astu täiendawaid samme tolliliidu teostamiseks, enne kui rahwuswaheline kohtukoda on oma otsuse awaldanud. Schober wastas, et Austria wõib selle lubaduse anda, kui küsimuse otsustamine Haagis sünnib wõimalikult kiiresti. Briand seletas selle peale, et Schoberi lubadus on mõjunud rahustawalt, märkis aga ära, et Saksa-Austria tolliliidu küsimus ei ole mitte ainult juriidiliselt tähtis, waid ka politiliselt ja majanduslikult. Pärast seda esinesid kõnedega ka Grandi ja Curtius, kes mõlemad pooldasid Inglise ettepanekuid.

Mojawa Paneuroopa wastu.

Nõukogude Wene delegaat Litwinow esines Paneuroopa komisjonis kõnega, milles ta arwustas Euroopa liidu kawa. Litwinow seletas, et Wene seisukohalt on praeguse kriisi põhjuseks õnnetud lepingud, rahwuswahelised wõlad ja relwastuste koormad. Samuti kullatagawarade halb jaotus. Litwinow tungis terawalt kallale Prantsusmaa kawale Euroopa majanduslikku koostöö arendamiseks. Lõpuks awaldas Litwinow siiski Nõukogude Wenemaa poolt nõusolekut koostööks Euroopa majanduskriisi pehmendamiseks.

Ärmuslus Saksamaal.

Hitlersotside ja moskwalaste edu Oldenburgis.

Berliinist, 19. mail. (Trj.) Oldenburgi osariigis lõppesid maapäewa walimised, sealjuures on käremeelsed erakonnad saawutanud tuntawat edu. Rahwussotsialistid on juure wõitnud 33 protsl. hääli ja kommunistid 40 protsl. Sotsiaaldemokraadid on kaotanud 16 protsl. ja mõned kodanlised erakonnad kuni 55 protsl. Saksa ajakirjandus pühendab walimiste tagajärgedele wäga elawat tähelepanu ja märgib sealjuures ära, et rahwussotsialistid on siiski saawutanud hoopis wähem edu Saksa riigipäewa walimistel. „Germania" paneb pearõhku sellele, et katoliikliku tsentrumi häälte arw on jäänud endiseks, mis näitab siiski tugewa kesklooha püsimist. Walimiste põhjal ei ole rahwussotsialistid siiski saawutanud seesugust tugewust, mis wõimaldaks neile osa etendada Oldenburgi osariigi walitsuses. Uue walitsuse kujundamine on wist suurte raskustega seotud.

A. Drawa nukunäitus.

Mööduwad pühapäewal Ally Draw awas Tallinnas nukkudenäituse Harjuw. 31, mis wäärib tähelepanu oma erilise ja harukordse tõttu, aga ka wäljapanduid groteskse loomingulise wirtuositeedi tõttu nukkude näol.

Nukkude-looming iseeneseşt on wäga wana. Selle hälliks peetakse Indiat, kus jumal Siwa muutnud oma abikaasa Parwati nukuks, et wiimast sel teel omandada (R. Picheli uurimused). Ka wanas Kreekas harrastati nukuteatrit. (P. Prou: „Les théâtres d'automates en Grèce au 2. siècle avant l'ère chretienne"). Ka keskajal harrastati nukumänge, isegi kirikuis. (Ristil Kristuse filmad liikusid, madonna liigutas jne.). Praegugi tegutseb kimalsaid nukuteatreid. Ja eks kinos wiimasel ajal näidatagi nukkude groteskfilme suure eduga. A. Draw on worminud groteskmukkudena me politikameid, kunstnikke ja üksikuid karakterkujusid (J. Tõnisson talumeesena pastaldes, J. Lattik talaaris, A. Laipman faunina, K. Päts külwajana jne.).

Drawa nukkudes awaldub ehtsat, primitiiwset huumorit, mida waadates ei saa jääda tõsiseks. Ta huumor on naiiwlapselik, ent lopsakas, üleni heatahtlik ja sümpaatne. **J. P.**

Kiitew arwustus Salme Kanni naiskoorile Riias.

Hiljuti esines Riias kontserdiga Salme Kanni naiskoor prl. Salme Kanni juhatusel. „Jaun, Sima" muusikaarwustaja E. Brusubahrda kirjutab kontserdi kohta muuseas järgmist:

„Suurem osa lauljaist on juhataja laulukursustest osawõtjad. Koor on teeninud suurt sümpaatiat. Osaliste poolest see ei ole suur, kuid koosneb walituist lauljaist. Eeskawas, mõne erandiga, oli eesti komponistide töid — alates Miina Hermaniga ja lõpetades Juhan Aawiku ning Mart Saarega. Laulud on hästi ettewalmistatud. Dirigent on hoolikhoidnud nüansi mitmekesisuse eest, mida näitasid iseäranis hästi wiimased laulud. S. Kanni dirigeerimises on küll wähe žestide iseärasusi, kuid lauljad siiski mõistsid oma juhataja tahet. Koor esitas hästi ka läti rahwalaulu „Laiminai palwaizahju" läti keeles.

Solist Helmi Kann esines ooperi aariate ja romanssidega. Tugew hääl koloratuuri wõimalustega, ei ole weel täiesti wälja arenenud. Muuhulgas kandis ette E. Dahrsina „Jaunibai" läti keeles, mille tõttu kuulajad külalist tugewate aplausidega tüllastasid. Eesti koorile ja samuti solistile armas tänu, et nad meid tuttwustasid lähemate naabrite ja sõprade ilusate lauludega.

Tartu linn likwideerib oma mõisad.

Wolikogu ühemeelne seisukoht keskkoolide ümberkorraldamise küsimuses.

Esmaspäewa õhtul peetud Tartu linnawolikogu koosolek möödus rahuliku töömeeleolu tähe all. Wolinikke oli koos 46. Juhatas W. Tubin.

Linnawalitsus wõttis päewakorrast ära: paralleelklasside awamine Tartu saksa õppeleelega keskkooli juures ja E. Holsti restorani awamise palwe. Lwn. Raudsepa ettepanekul wõeti päewakorrast Linnapanga direktori ja abidirektori walimine.

Walimised.

Hulk aega kulus walimisteks. Nimelt waliti: Linnapanga diskontokomiteesse A. Ruuben (end.), A. Lepp ja K. Pahl (uued), Linnapanga rewisjonikomisjoni Ed. Kirs, Fr. Tomi ja W. Tubin (endised), elindajateks walitsuse korralduisel Linnapangas ettewõetawate rewideerimiste juures wiibimiseks lwn. J. Märtson, J. Wain, J. Raudsepp ja J. Altwer (endised). Krimalkukomiteesse waliti tagaasiastunud lwn. H. Luiga ja asemiku P. Lalli asemele Hans Wiira liikmeks ja Andres Uehendrik asemikuks.

Wõeti teatawaks Linnapanga bilanss, mis oli 30. aprillil tasakaalus 2.187.486,40 kr.

Keskkoolide ümberkorraldamine.

Teatawasti on Tartu keskkoolide ümberkorraldamise ja koondamise küsimuses pikemat aega nõu peetud ja seisukohta kaalutud. Haridusministeeriumi ettepanekuid on kaalutud Tartu linna ja maa haridusnõuk. ühisel koosolekul, kus jõuti kindlatele seisukohtadele, millised meie lugejaile juba tuttawad.

Wolikogu koosolekul waliti selles küsimuses täiesti ühine meeleolu — Tartu ei wõiwat lubada oma keskkoole rohkem kärpida kui see mujal sünnib. Lwn. Tammani arwates on linnawalitsuse praegune ettepanek maksimum selles küsimuses. Otsustati efialgselt ja ajutiselt uut kooli nimetada Tartu poeglaste gümnaasiumiks.

Ühemeelselt wõeti wastu linnawalitsuse alljärgnew ettepanek:

Tartu linna- ja maawalitsuste poolt ühiselt ülalpeetawad Tartu ühistehnikagümnaasium ja Tartu poeglaste realgümnaasium likwideerida kui iseseiswad koolid 1. augustiks. Nimetatud kahe kooli asemele awada 1. aug. praegustes realgümnaasiumi ruumes Riia tän. 121 Tartus keskkool nimega Tartu pægl. gümn. humanitaarharu 5 kl. Selleskorral kui Treffneri eragümnaasium muutub awalikuks keskkooliks humanitaarharudega, siis kaotatakse humanitaarharu uuesti awatawa poeglaste gümn. juures. Realharu 5 klassiga; tehnikaharu 5 klassiga. Tehnikaharus tuleb wõimaldada walikawa ainena ehitustehnilisi õpinguid.

End. tehnika- ja realgümnaasiumide õpilased loetakse uuesti awatawa gümnaasiumi õpilasteks. Tehakse linnawalitsusele ülesandeks lõpetada teenistuse wahekord kõigi likwideeritawate keskkoolides teenistuses olewate isikutega 1. augustiks.

ühiskommertsgümnaasium, tütarlaste gümnaasium, wene gümnaasium ja õhtune ühisgümnaasium jätta töötama seniste harudega ja klassides arwuga. Eelmiste otsuste teostamiseks esineda hariduse- ja jotsiaalministeeriumi ees palwega, jätta Tartu alwaliikude keskkoolide wõrku, alates 1. augustist, järgmised keskkoolid allpool nimetatud harudes ja klassides arwuga: uuesti awatud poeglaste gümnaasium 3 haruga — 15 klassiga, tütarlaste gümnaasium 3 haruga — 15 klassiga, ühiskommertsgümnaasium 2 h. — 10 kl., õhtune gümnaasium 1 h. — 5 kl., wene gümnaasium 1 haru — 5 klassiga.

Linn likwideerib maid.

Linna mõisate ja talude müümine on pikemat aega seisnud päewakorral. Linnawalitsus on teatawate mõisate ja talude müügi soowitanud, kuid 1923. a. kukkus sellekohane ettepanek nagu juhuslikult läbi (nimelt lwn. L. Oleski häälega). Pärast seda, 1926. a. wõeti riigikogu poolt wastu seadus, millega wõorandati linnalt kõik renditalud ja linn sai suurt kahju. Nüüd teeb linnawalitsus uuesti ettepaneku wõõrandamata jäänud maad likwideerida, sest need ei tasu end. Mõisatest tuleksid maha müüa Sootaga, Pildi ja Saduküla, peale selle rida talusid.

Selle küsimuse juures wõetakse elawalt sõna. Lwn. J. Wain (sots.) teatab, et tema isiklikult on mõisate müügi wastu praeguses olukorras, ehk olgu siis ainult ennesõjaaegse hinna eest.

Lwn. H. Sumberg (rahwaerak.) arwab, et linnawalitsusele tuleb küll anda wolitus müügi eeltöödega alata, aga praegune majanduslik konjunktuur maade müügiks on ebasoodne ja sellepärast peaks müük ise jääma lahtiseks.

Lwn. K. Wahk (töör.) awaldab arwamist, et Sootaga mõisa wõiks ehk suurem piimalatwa ajutada linna warustamiseks piimaga. Sellega ei ole nõus lwn. Nawik, kes nuriseb, et piim olewat liiga odaw ja see äri ei tasu end.

Lwn. Allik teeb bloki nimel ettepaneku müügi eeltöödega alata. Sellega ühineb üldjoontes ka linnawalitsus, nõnda et lõplikult otsustati linnawalitsusele lubada teha eeltöid nimetatud linna mõisate ja talude müügi asjus. Müügi otsustamine esitatakse uuesti wolikogule.

Wähemad küsimused.

Otsustatakse linnal lubada kasutada ostuseõigust Anne tän. 26 ajutwa kinniswara suhtes, sest seal on linnal summasid saada ehituslaenu näol.

Karlowa mõisa südame krundi planeerimise ja tükeldamise kawa kinnitatakse. Wõetakse wastu sundmäärus kondi, tooresnahkade, räbalate jne. korjamise, weo ja müügi kohta Tartus. Rahuldatakse Tartu aianduse-mesinduse seltsi palwe rendi alandamise asjus. Lubatakse awada mõned alkoholita joogikohad ja konditiiriärid.

Koosolek lõppes kl. 9.

Kurwad arwud.

Meessugu peaks oma olukorra paranduseks midagi ette wõtma.

Surewus abielumeeste seas on palju suurem kui wallaliste hulgas.
Ajaleht.

Jäin mõttesse nende maailma-asjade üle.

Kuidas kõik kipub nuripidi minema! Kui käis hiljuti naiste poolt korraldatud allkirjade kogumine üle maa, et õrnema soo elupõlwe kergemale alusele seada ja meeste wõimutwalitsust murda, siis kujutlesid abielumehe seisukorda umbes nii:

Hommikul äratatakse teda maheda kellahelinaga ja naine ajab tal uue õrna juudlusega laugude tagant äwälja. Siis tõuseb ta istukile (wõi tõstetakse), ütleb mõne tigeda sõna ja käratab kohwi järele. Söönud mõned wõileiwad ja rüübanud kuuma oajooki, nuriseb ta tükk aega wiletsa kohwi ja halwa wõi üle ning laseb enese siis riidesse panna. Selle järele könnib ta aegamööda ametisse ja tuleb tagasi hilisõhtul, kus teda ootamas aurawad tirinad ning kandmikud. Põhjalik uinak peale sööki tõstab mehe uuteks tegudeks ja nii waibub ka mõnusaisse mõtiskludesse, kusjuures waiksemgi häiritsemine naise poolt karistatakse kõige kategoorilisemate sõnadega. Küll peab aga naine iga minut walmis olema härra wõimalikke soowe täitma. Siis tuleb wäikene jalutuskäik ja siis unerahu. Hommikul jällegi kella helinad...

On päris loomulik, et naine niisuguse olukorra juures lõppude-lõppus protesteerima peab. Ühel kõik mõnusused ja elumugawused,

„Appi — ma suren!"

„Niisugune häbematus — ta tahab minust ainult lahti saada!"

teisel ainult närtsepõletaw töö ja askeldus-mutt warahommikust hiljaõhtuni. Kui üks oma tervist ainult karastab, ei saa teine tervislikele wahendeile üldse mõelda.

Ja ometi selgub nüüd kummaline asjaolu: möödunud aastal on Tartus surnud poiksmehi 58, ja abielumehi aga 209! Wallaliste naiste surewus on aga palju suurem kui abielunaiste oma!

Paradoks.

Pead paratamatult hakkama muutma oma seniseid käsitlusi ja kujutlusi asjast. Ja leiad, et on wiimane aeg meestel hakata ümber orienteeruma, seniseid wõltsarwamusi muutma ja elu nii nägema, nagu ta tõepoolest on. Kuiwa statistika arwud peaksid tõelist olukorda küllalt selgesti iseloomustama.

Ma ei mõtle just nii, et peaks kah allkirjade korjamist korraldama wõi könekoosolekuid pidama. Need ei wii kaugele. Tuleb asja tuumast kinni hakata. Nähtawasti on nii, et too kodune askeldus, töö ja rutt mõjub terwisele üpris hästi, härrat-mängimine aga hoopis halwasti. Ja arwatawasti need kujuteldawad perekonnapea mugawused polegi mingid mugawused, waid õige närwe-ning kehajõõwad asjad. Seepärast oleks wäga soowitaw, kui mehed tolleşt kodusest töötwaewast hakkaksid tegelikul osa wõtma, wõimuwalitsuse asemel weidi alamat märgiksid, oma õigusi kärpida laseksid, kas wõi teinekord pesukäru taha asuksid ja põrandalapi relwaks wõtaksid.

See alandab muidugi tugewasti seisust, annab wõimu suurelt osalt ära, aga mõjub seda paremini terwisele. Terwis on aga nii üllas asi, et tema pärast wõiks suuremaidki ohwreid tuua.

Igal juhul tuleks sellele küsimusele tõsiselt mõtlema hakata — meessoo parema tulewiku nimel. Naisliikumist peaks esijoones täie rinnaga toetama.

Wanapoiss.

„Waenckene, kuidas ja ennast tapma pead — edaspidi pesen ma ühe taskurätiku ise."

Ringi ümber kodumaa.

Süütamine Kodijärwel.

Esmaspäewal kell 12—4 wahel põles maha Kodijärwe wallas Mägede talus Hugo Kirschenbergi päralt olew puust karjalaut ja sellega ühe katuse all olew ait. Hoone oli kinnitatud, kuid talurentnik Joh. Jaali eluta inwentar, mis ka sisse põles, oli kinnitamata. Jaali kahju on 1476 kr. Arwatakse, et on tegemist kuritahtliku süütamisega.

Elwa uudised.

Palju ühepäewasuwitajaid. Elwas on alaliji suwitajaid weel wähe. Kuid möödunud pühapäewane ilus päikesepaiste ilm oli wälja meelitanud haruldaselt palju ühepäewasuwitajaid. Paljud olid jõutnud Tartust autoga otse Elwa, mille tõttu ka autode rohkus Elwas paistis silma. Peatänaw otse kihas jõuwankriteşt kogu päew. Ka ujulas oli liikumine elawam. Peatutti peamiselt einelaua ümbruses. Järwe weşi on weel jahedawõitu. Tema wood ei ole weel kutsuwad. Kuid siiski leidus julgemaid weesportlasi, kes sõandasid teha äkilişt kehakarastust. Harrastati ka paadisõitu.

Siseminister suwitab Elwas. Neil päewil saabus kohtu- ja siseminister Hünerson Elwa, kus ta weedab oma suwepuhkust. Olgu tähendatud, et see on Elwas esmakordne juhus, et minister siin suwitamas.

Elwa kiwitee walmib. Käesolewal kewadel algas Elwa alewis Tartu maawalitsuse ettewõttel kiwitee ehitus Otepää teele ja Pikale tänawale. Ehitatawa tee pikkus on umbes kaks kilomeetrit. Nüüd on jõutud tööga miikaugele, et warsti lõpeb kiwide klompimine, mille järele algab tänawate sillutus kiwikillustikuga. Töö loodetakse lõpule wiia järgmisel kuul.

Elwa turg. Wiimane turupäew oli rahwaarwu poolest keskpärane. Müügiaineteks peamiselt piim ja piimasaadused ning kanamunad. Hinnad järgmised: kanamunad 7 senti paar, wõi 60—70 senti 400 gr, rööşkpiim 10 s. liiter, hapupiim 10 s. l., kohupiim 15 s. l., püülijahu 12 s. 400 gr, rukkijahu 3,70 kr. 16 kg, odrajahu 3 kr. 16 kg, tangud 6 s. 400 gr, kruubid 15 s. 400 kr, oad 15 s. liiter, herned 15 s. l., hapukapsad 8 s. l., kartulid: wäikesepunased 2 kr. ja walged 1,60 kr. wakk, sealiha kg 60 s., sink 75—80 s., wasikaliha 20—25 s., wärsked heiwid 30 s., ahwenad 20 s. ja suitsetatud kala 30 s. kg.

Oksjonite tagajärjed Tarwastus ja Suislepas.

Järjekorraliied talude „okšimised" läinud aasta lõpul ja käesolewa aasta alul on Tarwastus ja Suislepas wäga kurwalt lõppenud. Uued omanikud said talud wäga kurnatutena ja paljastena kätte ning nüüd on neil raske neid korda seada, liiati weel siis, kui kõik raha on kulutatud talu ostmiseks. Mõned talud, mis waatamata mitmekordsetele „okšimistele" ei ole leidnud ostjaid, on küll endiste omanikkude käes, kuid need ei mõtlegi kündmisele ja külwamisele, sest nii kui nad seda teewad, siis kreditoorid lasewad kohe saadustele aresti peale panna. Selline juhus oli läinud aastal ühe talu rukkipõlluga, mis niikawa aresti all oleku pärast lõikamata seisis, kuni pudenes. Kuid ilidse pole wõimalikki endistel omanikel talus midagi ette wõtta, sest neil pole enam mingisugust liikuwat warandust: kõik on pristawi poolt ära „okšitud". Nii seisawad mitme talu põllud täiesti jõudis, kus siis naabritalude peremehed oma karju karjatawad. Uutel omanikudel on osa põlde küll külwiwõlbulisteks tehtud, kuid suurem osa ootab weel atra ja tšegi kirwest, et wõsa maha raiuda, mis mitmeaastase jõudis oleku tõttu sinna kaswanud.

Tarwastu waremeid ähwardab häwinemine. Omal ajal oli Tarwastu mõis ja ka ümbrus üks ilusamaid ja ka ajalooliselt tähtsamaid paiku Lõuna-Wiljandimaal. Teda ümbritseb kahest küljest jõgi, mis maalinna waremete kohal teeb hobuserawakujulise ringi, sünnitades järskude kallastega kõrge künka. Sellel looduslikult haruldaselt ilusal kingul asuwadki nn. „Tarwastu Wana-linna kantsid". Endise mõisniku ajal ühendas linnamäge ja mõisa parki rippuw sild, kuid mõisa wõõrandamise järele langes sild halelisemiswäärsesse seisukorda: silda kandwad tšinktraadid ja rauad warastasi ära ja puuosade kallal tegi ajahammas oma töö. Hiljem asetati küll warastatud osad uuesti, kuid see ei teinud silda tarwitamiskõlbulikseks. Praegu kurtlub see sild kingitusena Wiljandi linnale, kuid linnal puuduwad wastawad summad silla Tarwastust ärawiimiseks ja Wiljandi lossimägedesse ülesseadmiseks.

Weel kurwem on lugu maalinna endaga. Ta on praegu ühe asuniku karjamaaks, waatamata sellele, et on muinsuskaitse all. Omal ajal on end. Tarwastu mõisa omanik sinna palju ja wäga mitmet selliši puid istutanud, kuid nüüd nad lihtsalt rüüstatakse ära. Kewadel ja suwel kantakse sealt tubade kaunistuseks suletšäite wiisi noori puid ja haljaid oksi, mistõttu palju puid on ära kuiwanud ja talwel leiawad sealt „asjatundlikumad" mehed omale häid tarbepuid. Pole ka rüwetamata jäetud end. mõisaomaniku perekonna matusepaik ja kabel, mis künka idaserwal asuwad.

Kaua see niimoodi edasi kestab ja kaua meie ajaloolised maakohad selliselle tegewusele wastu suudawad pidada? Ent üks on kindel: muinsuskaitse walitsus peab hoolikamat järelwalwet muinsuspaikade üle pidama, et mitte ei kaoks meie kodumaa ilusamad ja harukordsemad paigad.

Mustla alewil pole enam ehituskrunte anda. Wallast lahti lüües omandas Mustla alew wallalt küllalt suure maa-ala ja wõis arwata, et ehituskruntidest ei tule nõtšea puudus. Nüüd on aga alewil kõik wabad kruntid juba wälja antud ja soowijaid pole enam millegagi wõimalik rahuldada. Sellepärast on alewivalitsus waatawate ametiasutiste poole pöörnud, et liia saada ümber alewi olewaist wabadest kirikumõisa maadest. Seni pole see küll tagajärgi annud, aga wõib loota, et see edaspidi siiski õnnestub.

Järwamaa noorte pidu Iikati edasi. Paide ja Järwamaa noorsoo-organisatsioonel on korralduse kewadine noorsoopidu lauludega ja wõimlemisetteastega. Pidu pidi olema 17. mail. Mõni päew tagasi aga teatas Paides asuw peoroimkond ümberkaudsetele maakoolidele, et pidu on lükatud edasi 30. ja 31. maiks. Maakoolidele on see peost osawõtmiseks suureks takistuseks. Nüüdseks ei nõnemiseks olid kõigil juba laulud ja wõimlemisharjutused õpitud ja korratud.

Soome laulupidu.

Tuletame weel meelde Helsingi laulupidu, mis Soome-Ugri kultuurkongressi lõppedes kuu päraşt, 19. juunil, algab ja 3 päewa kestab. Eesti wabariigi walitsus on ju kongressile sõitjatele raudteesõidu poole hinnaga lubanud, ka soome aurikud lubawad poole hinnaga sõidutada. Laulupeost osawõtjatele, kui nad endid warem üles annawad, antakse Helsingis maksuta korterid. Eesti Lauljate Liidu poolt sõidab laulupeole segakoor, Tartust kawatseb M. Hermanni koor sõita, Setumaalt sealseid laulikuid, koor Eesti Ingerist jne. Kutsutud on peale selle Kalewala laulude ettekandjaid. Igatahes töotab pidu mitmekesiseks saada. Weel on wõimalus eesti kooridel ennast üles anda. Aadress: Laulujuhlan majoitustoimikunta, Helsinki, Kluuwik. 6.

Tellige ja ostke

naiste ja meeste valmisriided

ainult kõige suuremast Eesti riide ja valmisriiete kauplusest

Karl Abel Tartus, Kaubahoov 8.

„Veronika" seep on kõige parem!!

Teater.

O. Luts.

Teatawa hirmuga astusin üle uulitsa „Wanemuisesse", et kord elus waadata Ameerika näitemängu. Otsekohe taipasin, et „Wanemuises" mängib lahkuw direktor wälja omad wiimsed trumbid.

See tükk ju küll wõib meeldida ameeriklaste rikutud närwidele, kuid meile, põhjamaalasile, on see waatamiselt täielikuks jandiks. — Mitte midagi kunstilist; wõib aga siiski olla, et tükk halba fotograafiat. Mida õieti tahab selle näidendi kirjutaja? Ja mida tahab näitejuht eesti publikult? Et nii rumal „Schlager" üldse wõimaluşt on leidnud lawastatud saada, muidu wäga korralikus teatris, oli üllatus kõigile Tartu teatri-sõpradele.

Me koguni ei kummarda enda peab iga wälismaa pahna ees, nagu neid tuuakse esile, niihästi teatreis kui ka kinodes.

See näitemäng juba esiteks walgub keskelt pooleks. — Esimene osa kuidagi weel näitab surmamõistetute surmaeelset meeleolu, kuid teine jagu lausa on ülearune. Ja seda pakutakse isegi meie lastelel

Ma tean ühte last, kes nägi seda näitemängu ja ei saanud magada kaks ööd järgimööda.

Mida siis õieti mõtleb „Wanemuise" teatri juht?

Kas ta sellega soowib päästa oma seisukorda? Wõib olla, et ta tasib „Wanemuise" näitelawale weel mõne monstrumi. Ons meil, eestlasil, wäga tartwis waadata, kuidas näeb wälja Ameerika surmamuhtlus? Nende ridade kirjutaja soowitaks „Wanemuise" näitejuhile mõneks ajaks asuda Peterisse. Ja lawastada sealt mõne kirikupüha stseeni. Kas poleks aeg loobuda wälismaade kõmutükest? Wanad Kitzbergid, Kunderid, Lutsud hallitawad antikwariaatides, aga „Wanemuises" näidatakse „elektritooli"!

Ja publikum!

Ta nii ilusasti kopsutab jalaga su tooli alla, et hea meelega tõusetšid lakke, et wähemalt sealiki naudiks rahus ja rõõmus seda Ameerika „suurteost". Olen juba, Jumal tänatud, ligi 45 aastat wana ning luban endale awalikes asjus kaasa lõuata. Inglane ütleb, et tema maja on tema kindlus, aga mispäraşt ei peaks mina ehk teine-kolmas rahulikult istuma oma toolil? Inimene ometi läheb teatrisse, et päraşt päewatööd istuda waikselt, eksitamatult.

Aga mis sünnib eesti moodsas teatris? Wõrdlemisi elegantsed ja moodsad daamid koputawad su istmiku alla, et hea meelega ütlekšite selle sõna:

„Sisse!"

Ja weel imelikum, et needsamad elegantsed ja moodsalt riietatud daamid lubawad oma jalgadele liig waba käiku, mis puutub teatri publikumi.

Just sedasama ütles mulle mu tuttawa sõber teatrist; ta meeleldi käiks teatris, kontsertidel ja kinos, kuid eluwõõrad programmid ja publikumi ülespidamine kihutab ta marru. Üldse — ütleb ta — on eestlaste ülalpidu teise eestlase wastu karm ja halastamatu. Kas olete näinud — jälle ütleb ta — et ükski muulane hülgaks oma sugutwenda — aga eestlased saawad sellega wäga wahwasti toime. Üksmeelsus puudub peaaegu täiesti. Meil maksawad ainult wälismaalased ja meie ülejõuline wastutwõtt nende suhtes. Wälismaa näidendid on meil hinnas, kuna omad mehed istuwad täielikus unustuses. Ja kui siis weel kuski kolkas mängitakse eesti näitemängu, siis saab autor sõimukirja, kui ta peaks nõudma oma autoritasu.

Mitte asjata ei tunfelda nende ridade kirjutaja tänases kirjas — ta on kirjutanud seitseteistkümmend näitemängu — ning on selle eest ainult saanud sõimu.

Kas see on ilus?

Wiimseni mahasõimatud wene aegades oli autoriõigus kaitstud kümme kord paremini kui meie kiidetud eesti ajal. Olen seda tõbe kaewanud. Kirjanikkude Liidule, samuti ministreile, kes kõik on lubanud murda autoriõiguse eest oda.

Kõik on jäänud ümmarguseks nulliks.

Ei jää muud üle, kui öelda:

„Elagu wälismaa kaup!"

Ja weel, weel midagi: igawene kohtuskäimine wiiekümne sendi pärast.

Tartu teated.

Põllumajanduslikud katsed Tartu näitusel.

Wiiakse läbi laiemas ulatuses.

Tartu Põllumeeste Selts on otsustanud 4.—7. sept. korraldatawal Tartu näitusel läbi wiia suuremad põllumajanduslikud katsed. Katsed teostatakse uuel näituse wäljal. Tegelikkude töödega on juba algust tehtud.

Tähtsamaist katsetest, mis tänawu läbi wiiakse, oleks nimetada eeskätt heinasortide ja heinasegu katsed. Olgu tähendatud, et heinasegusid meil wõrdlemisi wähe tarwitatakse. Nii wõiks neil katsetel suuremaid reaalseid tulemusi olla. Järgnewalt wiiakse läbi juurwilja harwendusaja katsed. Peedid, kaalikad ja naerid harwendatakse mitmes osas pooleteisenädalaliste waheaegadega. Sellest katsest selgub, et wili jääb siis kängu, kui harwendamine hilineb.

Huwipakkuwaks näib kujunewat terawilja sortide wõrdluskatsed. Otra külitakse maha 24 sorti. Peale selle hulgaliseid rukki ja kaerasordid. Lõpuks wiiakse läbi weel wäetiskatsed ka juur- wõi terawiljaga ja põllumehe waenlaje — sinepi häwituskatsed.

Katsed wiiakse läbi põllumajanduse üliõpilaste poolt professorite kontrolli all. Katsetööde tegelikuks juhatajaks on määratud üliõp. A. Mägi.

Auhindade wäljaandmise kord Tartu näitusel.

Tartu Põllumeeste Seltsi juhatus on otsustanud näituse auhindade wäljaandmise korda muuta. Uue korra järele antakse auhindu wälja 6 kuu jooksul näituse lõpupäewast arwates. Selle aja jooksul wäljawõtmata auhinnad loetakse seltsile annetatuks.

Uue korra järele on wõimalik ka seniste näituste auhindu ainult 6 kuu jooksul wälja wõtta.

Tartu alaline loomalaat awatakse sügisel.

Alalise loomalaada asutamise eeltööd on täies hoos. Tartus tahetakse alalise loomalaadaga alata juba eelolewal sügisel. Asja algataja — Tartu Põllumeeste Selts on otsustanud kokku kutsuda maal asuwate põllumeeste seltside esitajate koosoleku, kus loomalaadasse puutuwad küsimused täies ulatuses arutusele wõetakse. Laada tegelikuks korraldajaks jääks Tartu linnawalitsus.

Ühenduses alaliste loomalaatade awamise küsimusega sõidab lähemal ajal E. Ühistegelise Liidu juhataja K. Reinmann wälismaale. Hra Reinmann kawatseb peatuda Saksamaal ja Hollandis, wõimaluse korral ka Poolasse ja Tšehho-Slowakkiasse sõites. Sõidu eesmärgiks on põllumajanduslikkude müügiühisustega tutwumine, peaasjalikult looma- ja munamüügi alal. Reis kestub juuni lõpupäewini.

Põllumeeste seltside esitajate koosolek leiab aset juuli algupäewil. Koosolekul esineb K. Reinmann ülewaatega wälismaa reisist. Wõimaluse korral tuleb otsustamisele ka loomade ühistegelise müügikorralduse ellukutsumine.

Muusikakooli lõpetajad esinewad.

Kolmapäewal kell 8 õhtul korraldatakse „Wanemuises“ Tartu Kõrgema Muusikakooli lõpetajate kontsert, kus esinewad järgmised lõpetajad: Hella Pirn — pr. A. Brosse klaveriklassist, Helmi Jürgenstein — prl. A. Mahotina lauluklassist, Sophie Luck — pr. A. Brosse klaveriklassist, Olga Wärat — prl. A. Mahotina lauluklassist, Selma Kraut — pr. A. Brosse klaveriklassist, Lydia Patrason — prl. A. Mahotina lauluklassist, Wilhelm Tilting — pr. A. Brosse klaveriklassist.

Kawas on rida kuulsamate heliloojate töid, nagu Bach, Beethoven, Grieg, Liszt, Chopin, Verdi, Lüdig jne.

Kindlustusselts „Eesti“ wolinikkude koosolek.

17. jp. peeti Tartus Kindlustusselts „Eesti“ woliniikude koosolekut. 58 wolinikust olid ilmunud 44. 1930. a. aruanne tasakaalus 1.898.830,57 kr. kinnitati ühel häälel. Tulud preemiatest olid 60.179,07 kr., kahjutasudeks wäljaant. 315.352,89 krooni. Reservid on aasta jooksul suurenenud 106.316,90 kr. wõrra. Uusi kindlustust on aasta jooksul juure tulnud ümmarguselt 12.000 ning kogu kindlustuste arw ulatub 90.000. Ülejäänuest aladest on suuremat juurekasuu annud elukindlustus. 1931. a. eelarwe, milles kulude osas ettenähtud wähenemine, kinnitati ühel häälel. Juhatusse waliti wann. adw. J. Ostrat ja prof. P. Köpp (endised), nõukogusse — wann. adw. O. Rüütli, majaomanik M. Pärn (endised) ja Pärnu linnapea abi M. Mardi (uus), revisjonikomisjoni J. Sisask, A. Kullam, A. Tomson, J. Müürsep ja A. Nirk.

Karskusliidu rahalise loterii lõpuloosimine.

E. Karskusliidu rahalise loterii lõpuloosimine on kindlaks määratud 7. juuni peale. Loosimine leiab aset „Wanemuises“ kell 3 p. l.

Tartu näituse album ilmumas.

Tartu näitused on olnud laulupidude kõrwal suuremaiks rahwuskultuurilisteks ettewõteteks. Näitusele tuldi kokku kõigist maakondadest ning wiidi koju tagasi rahwusliit waimustust ja uut hoogu isetegewuseks. Kahjuks on näituste tähtsust meie rahwusliku üleskaswamise ajajärgu kohta wõrdlemisi wähe käsitatud. Nii on see ala tundmatu laiematele hulkadele.

Nüüd on kerkinud üles kawatsus näituste ajaloolist küljge laiemale hulkadele kättesaadawaks teha. Nimelt ilmub juunis Tartu Põllumeeste Seltsi asjaajaja P. Kanariku toimetusel Tartu näituse album, kus leiab käsitlust peale eelpoolläbendatud küsimuse weel terwe rida põllumajandusse ja tööstusse puutuwaid alasid. Albumile on lubanud kaasa tööd nimekamad ühiskonna ja majanduselu tegelased. Et laiematele hulkadele anda wõimalust aktuaalsete majanduselu küsimustega tutwuneda, lewitatakse albumit suuremal määral.

Sissemurdmine seemnekauplusse.

Öösel wastu teisipäewa tungisid wargad Kiwisilla juures Auwäraiwa majas asuwasse wennad Tõnissonide seemnekauplusse kelbriakna kaudu ja wiisid ära 8 kr. wahetusraha. Teisel öösel oli korratud sissemurdmist ja ära wiidud äri tempel ning templipadi.

Tänuwaldus.

Tartu Põllumeeste Seltsi tegewuse korraldamiseks on annetanud Esimwere-Wedu Põllumeeste Selts 30 krooni ja Esimene Eesti Kinnituse Selts „GERE“ 50 kr. Annetajaile awaldab südamlikku tänu Eesti Põllumeeste Selts Tartus.

Teater ja muusika.

„Wanemuise“ pühadeaegsed etendused.

Õige eriti ekskursioonide tähelepanu juhitud „Wanemuise“ pühadeaegsete etenduste peale Need on: esimesel pühal kell 4 p. l. „Surmamõistetute wangla“ wiimast korda. Piletihinnad 40—110 senti. Teisel pühal kell 4 wiim. korda „Linnukaupleja“, piletihinnad 20—60 senti; õhtul kell 8 weel üks kord jant „Weebi“, piletihinnad 20—60 senti. Kolmandal pühal kell 4 p. l. ap. „Silwa“, piletihinnad 40—110 senti.

Homme, neljapäewal, „Silwa“.

Kálmáni ilmakuulus operett ei tüüta kunagi ja teda wõib waadata lõpmatuseni. Edwini osa laulab hra M. Taras, kelle häälematerjali kohta on kuulda ainult kiitwaid arwusi. Muidu on tegewad prd. Stukiš, Nander, Libene, hrad Kull, Wainno, Petnai j.t. Piletihinnad 40—110 senti.

Kirjawastused.

an. R—s. „Omawalitsuse korraldus“ jääb awaldamata. Osalt wastuwõimatud seisukohad, osalt liig pealiskaudselt põhjendatud wäited.

G. P. Kirjutist täienduskoolidest ei saa tarwitada. Teie soowi ei saa täita, sest olete kirjale margi juure lisamata jätnud.

Sport.

Arzu sõidetagu!

Riia Pokkiklubi tegi hiljuti ettepaneku Tartu Kalewile, pidada nimetatud seltside wahel pokkiwõistlusi. Esimene kohtamine pidi olema maikuu keskpaigas Riias. Tartlased olid riialaste ingimusega igapidi rahul ja algsid ettewalmistusi wõistluse wastu. Mõni päew enne wäljasõitu tuli aga kalewlastele Riiast teade, et ärgu sõidetagu wälja, wõistlused on määramata aja peale edasi lükatud. See oli tartlastele täielik ootamatus, sest olid ju lõlased ise need, kes ettepaneku tegid, sõidu tingimused koostasid ja wõistlusaja määrasid. Teatakse rääkida, et säärane talituswiis seekord mitte esimest korda lõlaste juures ette ei tulnud.

Katsed kolmikmaawõistluste wastu.

Kergejõustiku kolmikmaawõistluse wastu on alanud eeltööd. Muuseas on määratud kindlaks ka katsewõistluste tähtajad. Esimesed wõistlused oleks Tartus 31. mail ja teised paar nädalat hiljem Tallinnas. Meestest, kes soowiwad, et neid Wilnosse lõitjate kandidaatideks wõetakse, tuleb osa wõtta mõlemast katsewõistlusest. Erand on tehtud ainult neile, kes moodustawad omaette erikategorii.

Kahe seminari sõpruswõistlused.

Hiljuti korraldasid Tartu ja Rakwere seminaristid omawahelise jõuproowi kergejõustikus ja wõrkpallis. Kergejõustikus sai Rakwere meeskond 64 ja Tartu 60 punkti, kuna wõrkpallis tartlased wõitsid aga 2:0. Kergejõustiku paremad tagajärjed olid: ketas tartl. Plaan — 38,47 m; kerge tuul Ditmar, Rakwere — 16,11 m; 1500 m jooks Korbi, R. — 4.44,5. 4×100 m teatejooksu wõitis Tartu meeskond koosseisus Jurak, Piirand, Kõis ja Tulff. Tartlaste wõitjalik meeskonnas esinesid Koni, Kõks, Jõgar, Kts, Kais ja Jurak.

Weesportlaste treening algab täna.

Treening Tartu weesportlastele algab Weesportklubi korraldusel nüüdsest kolmapäewa õhtul kell 6. Treeningu juhtimise on wõtnud oma peale E. Pokats.

Hoowihma wõimalus, jahedam.

Kolmapäewa öösel keskmise kiirusega, päewal merel lõunelwaid läänekaarte tuuli, suuremalt jaolt pilwine, paiguti kerge hoowihma wõimalus. Siinmaal paari kraadi wõrra jahedam.

Ülewaade teisipäewal, 19. mail.

Eilne Lõuna-Norra madalrõhkkond laienedes Soome ja Läänemerele liikunud keskkohaga Põhja-Skandinaawiasse. Tema wihmasajud Skandinaawias, Soomes ja Läänemere idarannikul. Grööni jahe kõrgerõhkkond tugewnenud ja laieneb ida poole. Tema mõjul on temperatuur Skandinaawias weelgi langenud. Wene kõrgerõhkkonna piirkonnas walitseb endiselt selge ja soe ilm. Eestis oli eile keskpäewal 15—24 kraadi sooja, öösel 8—14 ja täna hommikul 9—18 kraadi sooja. Öösel jadas Lääne-Eestis ja saartel paiguti wihma.

Wastutaw toimetaja Oskar Mänd.
Wäljaandja Eesti Kirjastus-Ühisus „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Tööpakkumised

Ärasõiduks kohe tarvis
naiskokka,
kes sooja ja külma kööki tunneb ja nooremat, osavat **ettekandjat.** Jlmuda 21. s. k. p. kella 11—1-ni Peterburi võõrastemajasse.

Malmi-walajaid,
kärnitegijaid, treialeid, õpipoisse wajab metallitööstus, Kastani tän. 105.

Kohe tarvis suuremasse tallu suwiliseks wilunud
aiatöömeest
kes aiatööd täiesti tunneb ja põllutöös abiks on. Soovitus ehk tunnistus tarwiline. Küsida isiklikult 20. mail kella 8—12 hom. Toomemäel sisehaig. kliinikus, haigetuba nr. 14. F. S.

Korralikku
tüdrukut
ja karjatüdrukut wajatakse maale. Kaupa tehakse Marja tän. 19, krt. 1, kella 9—11 20. skp.

Teenijat
tarwis, kes keeta oskab ja pesu peseb. Küsida kl. 8—9. Rüütli tn. 13, Otsingi ärist.

Lapsehoidjat
kes ka koduseid toimetusi teeb, on tarwis Võru tän. nr. 74—15.

Sääresidemeid
kududa anda. Riia t. 42, villatööstuses.

Wajatakse
kampsoni-õmblejat
Kastani 39.

Wajan wilunud
lokkijat
preilit wäljapoole Tartut. Järele küsida Narwa tn. 65, juukseärist, teisip. ja kolmapäewa õhtupoolel.

Ettekandjat
ja keetjat wajatakse Jaama tän. 2, Tartus.

Koolieast waba tütarlast
karjast
tarwis. Kaupa tehakse 20. skp. kuni kella 13, Tähe tän. 63—5.

Wajatakse maale talu- ja aiatöödele
naisteenijaid.
Kaupa tehakse Tartus, Wabriku tn. 3—3, 19. V. kella 7—½9 õhtul.

Juukselõikaja neidu
wajatakse Tartus, Küütri t. 3. R. Napp.

Tööotsimised

Tähelepanu! Wilunud
aednik
wõtab weel enne pühi ilu- ja wiljapuuaedade kordaseadmisi wastu. Iga töö saab tehtud korralikult. Promenadi tän. 1. Lilleäri Floss.

Aus korralik
noormees
soowib leiwategija kohta. Tunnen täielikult leiwa, peenleiwa ja sepikutööd. Küsida Lodja 4—4.

Meeldiwa wälim. sõlitud
neiu
soowib kohe hästitasuwat teenistust. Oleks ka üksikule perenaiseks. Oskab hästi keeta. Soowitaw maale ehk mereranda. Palun teatada slt. „Põletaw igatsus“.

Korteripakkumised

Korter,
2-toaline elektrivalg. üürile anda Aleksandri tän. 60.

2-toaline
korter
ära andn Wladimiri nr. 28.

Hästi
möbl. tuba
erasisselk. odawasti ära anda. Wladimiri tn. 2—4, II k.

Aastatöörnik otsib päikesepaistelist
möbleeritud tuba.
Pakkum. saata slt. „P. P.“ all.

Toiduainete- ja piimakauplus
ära anda. Teateid saab Õnne tän. 1—13 igal ajal.

Kauplusruumid
ja elukorter 3-toal. ja köök üürile anda Raekoja tän. 25, majahoidja.

Kauplus,
koloniaal-, talurahwa- ja piimapood, ühes korteriga omaniku haiguse pärast kohe wälja anda. Wõru tn. 57.

Äriruum,
korter ja autogaraaž wälja üürida. Küsida Uueturu tän. 12, majahoidjalt.

Korteriotsimised

Intelligent lasteta abielupaar wajab wäikest 1—2-toal.
korterit
köögiga. Soowitaw majapidamise mõnusustega. Üüri wõin ette maksta. Teatada Tähe tn. 106—5. M.

Ülikooli assistent otsib 2—3-toalist köögiga
korterit.
Teatada slt. „Assistent“ all.

Müümised

Hea maja
mitme äriruumi ja elukorteriga, wiljapuuaia ja suurema hüpoteegi wõlaga, Nõmme linna keskel, turu juures, rutulise elumuutmise pärast wähema osa wäljamaksuga kohe müüa. Teat. Nõmmel, S. Pärnu mnt. nr. 133—1.

Müüa
traktor,
ader, randaal ja Munktel rehepeksumasin (wähe tarwitatud), Wana-Tännassilma wallas, Sihwrel, Wiljandimaal.

Müüa kiwist ja puust, aedade ja kauplustega
majad
keset linna ja alewites. Müügihinnad soodsad, ka hüpoteegi wõlgadega. I. järgu komisjoni kontor Tartus, Suurturg 7, kella 9—2, K. Virro. Peale selle Narwa tn. 81.

Apteek
maal kohe müüa. Pakk. slt. nr. 6730.

Suur ilus
wiljapuuaed
wäikese majaga müüa wõi rendile anda, suuremas alewis, autobuse ja laewa ühendusega. Slt. „Aed“ all.

Majad müüa
kesklinnas, kiwiehitus, wäljamaksuga 15.000 kr. ja suure aiaga ja poodidega, hüpoteegi wõlga, wäljamaksta 12.000 kr. Ligem. Gildi tn. 1—4.

Seemne nisu
müüa. Alewi tn. nr. 20.

Ostate kõige odawamalt, *wahetate* kõige kasulikumalt ja *müüte* kõrge hinnaga **grammofoniplaate.** Müüa wäga odawasti wõimas *4-lambiline raadioaparaat* ühes sisseseadega; *grammofone*, raadioosi j. m. *Wärske* puuwili. Suurturg 17. Wärske puuwili.

Odawasti müüa söögitoa
puhwet,
laud ja toolid, tammepuust kirjutuslaud ühes tooliga ja üksikuid riidekappe ning kummuteid. Põik t. 4.

Moodne meesterahwa
suwepalit
(mantel) wälismaa riidest, uus, mõni päew tarwit., juhuslikult hästi odawasti müüa. Tiigi tn. 86—3.

2 naister. tumedat
suwemantlit
(keskmisele kasuule) odawasti müüa. Tööstuse t. 2—2.

Tomati, warase kapsa, juurwilja ja kõiksugu lille, ka tubaka
taimi
on müüa. Karlowa tn. 80.

Talukoht
müüa ühes elus ja eluta inwentariga, Tartu lähedal, headel tingimustel, I. järgu komisjoni kontor Tartus, Suurturg 7, kella 9—2, K. Virro. Peale selle Narwa 81.

Müüa õige odawalt wähepruugitud, wasega ülelõõdud ja linoleumiga kaetud, poleeritud
4 äriletti.
Küsida Tartus, Uueturu tän. nr. 17, lihapoest.

Oksjonileel
müüakse Wastse-Kuuste wallas, Sawi talu maa peal asuw Adi Toode wallasware, mis koosneb elumajast, laudast, saunast ja küünist. Koht asub Wastse-Kuuste waksali lähedal, umbes 2 km. Wäljamüüjaks Wastse-Kuuste konstaabel. Anna Lindeberg.

Elumuudatuste tõttu korras
maja
müüa. Tulla Wäike Kaar 16.

Müüa
pehme mööbel,
kapid, toolid ja toakraami. Riia tän. 67—17, sissekäik läbi köögi.

Müüa odawasti 5-lambiline
raadio-aparaat
wõrkanoodi ja waljuhäälduajaga kuni 20. skp. Karlowa tän. 2—1.

Pühadeks müüa wõistlemata odawasti
nued moodsad reformwoodid
Raekoja tn. nr. 49, reformwoodi tööstus.

Müüa uus
pandor
ja lootsik. Teateid saab Purde tn. 11—1.

Kooritud
sidruneid
3 senti tükk, soowitab Arens & Loskit Ko., Söögiturg 4.

Kiires korras müüa tarwitatud
mööblit,
toa ja majapidamise tarbeid ja **küttepuid.**
Peetri tän. 82.

Wähe tarwitatud
tõldauto
müüa. Kalmistu tän. 45.

Häid sordi-
kartuleid:
Odenwaldi sinised, Industrie, Barnassia, seemneks ja toiduks odawasti müüa. Sootaga mõisas, üle Tartu, tel. 971-a.

Juhuslikult müüa
3 jalgratast,
1 pruugitud. Kauba t. 11.

Hea
lihalehm
ja odenwaldi ning walgeid söögikartuleid müüa. Raadi-Toilal, end. Tila mõis. Telefon 2-71.

Hilja lüpsma tulnud
lüpsilehm
müüa. Näha Kastani t. 123, küsida lihapoest.

Soowitakse osta pruugitud meesterahwa
jalgratast.
Teatada firma ja hind slt. „Jalgratas“ all.

Müüa saarepuust wäike
tab.-garnituur,
sünnis ka üksikult. Kiwi tän. nr. 75—1.

Pakk-taste
müüa. K/m. V. HANSON, Aleksandri tn. 1.

Müüa mittewajaduse puhul
päramootor,
käigukorras. Lodja 19—12.

Hea noor
hobune
müüa Karlowa tän. nr. 80—8. Näha peale kella 6.

Müüa suur
tummipuu.
Kiwi tn. 5, hoowis.

Ostmised

Soowin osta
tennisreketit
Pakkum. ühes hinnaga slt. «Reket» all.

Obligatsioonid,
(esimene) kr. 1000 ja 3000 kiwimaja peale ära anda Jaani tän. 16, krt. 6.
J. Treier.

Tarwis noort
osanikku,
kes äris kestwalt tegew oleks. Nõutaw kapital 1000—5000 kr. Küsida kella 11—12 ehk kirjalikult: Tartus, Tähe tn. 41—4, Rootslane.

Juutsewõrgud
ja **lambiwarjud** walmistatakse Tartus, Rüütli t. 18—5.

Toiduainete- ja piimakauplus
juhuslikult edasi anda kõige kaubaga. Teateid saab hra Luksepalt, Kaubahoov nr. 29.

Laewas
wõtab «POSTIMEHE» ja «MAAMEHE» tellimisi ja kuulutusi wastu hr. Jak. Kütt.

Lilastwere-Kilbawere piimaühing Torma w. Tartu mk. wajab oma mootorijõul. tööstusele kutseõiguslist
meierit.
Walimine 26. mail kell 14 ühingu ruumes.
JUHATUS.

Aidates teisi — aitate iseendid!
«ÜHISABI» toetuseks pange kokku
PALUKESED.
Paber, kondid, kaltsud, pudelid, metall, wanad rilded, saapad, margid, waskraha jne. wõetakse tänuga wastu.
Teatage: Wallikraawi tän. 18, tel. 908, Kloostri tän. 7.

Teenistust leiawad:
haamriga kiwilõhkuja, naistaluteenijad ja karjased. Karjaste ülesandmine igal teisp., kolmap., neljap. ja reedel kella 4—6 p. l. Tööbörs, Kaluri uul. nr. 12.
TARTU TÖÖBÖRS.

Wajatakse
meestöölisi
Ulila turbatööstusse. Ülesandmisi wõetakse wastu kuni laupäewani ainult Tartu Tööbörsis, iga päew kella 8—10. Eesõigus endistel töölistel.
TARTU TÖÖBÖRS.

Kuiwi
ehituspalke ja pinnapuid
soowikorral kohalewiimisega, müüb Lauawabrik „J. H. Kaplan“, Lao tän. 43.

ODAV * PRAKTILINE * NÄGUS
Originaal eestipärane
kirjaplokk
Suures walikus, üksikult ja jällemüügiks.
Postpaber ja ümbrikud:
mappides, ümbrikkudes, karpides.
Postpaber 100 pgn. pakis
jällemüügiks ajakohane walik.
HINNAD SOODSAD.
„Postimehe“ raamatukpl.
Tartus — Suurturg nr. 16.

18. skp. minnes Ropka pargist kella ½12 ja 1 wahel, kadus hõbe, kuldäärtega meesterahwa
taskukell.
Ausat leidjat palun waewatasu eest ära tuua Aleksandri tn. 25—3. Omandamise eest hoiatan, sest ülestõstjat on nähtud.

Elwas
Joh. Sepa rohu- ja wärwikaupl. müügil „Postimehe“ üksiknumbrid.

Tuntud

selgelinägija
ja **frenoloog**
E. M. Kraft,
Ainuke õige ettekuulutaja, kes saatuse ära ütleb. Läbisõidul peatub ainult lühikest aega Tartus, **Puu tänav 17, kort. 2, hoowipeal majas.**

Lühikese raske haiguse järele lahkus vaikselt siit ilmast 19. mail s. a.

Bertha Rossmann.

Sünd. 27. apr. 1858. a.

Kirstupanek 21. skp. kell 7 õhtul Maarja kalmistu õnnistusmajas. Matmine sealtsamast 22. skp. kell 2 päeval.

Vaikses leinas vend, õed ja omaksed.

Lühikese raske haiguse järele suri 18. mail s. a. kell ½11 minu unustamata armas abikaas ja isa

PEETER ABEL

Sünd. 19. veebr. 1870.

Kirstupanek teisipäeval, 19. mail kell 9 õhtul ja matmine kesknädalal, 20. mail kell 6 p. l. Tartu Maarja kalmistule.

Valusas leinas abikaasa, tütar ja väimees.

Meie keskelt lahkunud seltsiliiget

Peeter Abel'it

leinab Tartu Väikekaupmeeste Selts.

Seltsi liikmeil palutakse koguda kolmapäeval, 20. mail s. a. kell ½6 õhtul leinamaija, Tähe tän. nr. 88 lahkunu ärasaatmisele. Kirstupanek 19. mail kell 9 õhtul.

Matuse komitee.

Peeter Abel'it

mälestab Tartu linna ja maa pensionääride Ühing.

Kirstupanek 19. mail kell 9 p. l. Matmine 20. mail kell 6 p. l. Tähe tänavast 88–6 Maarja vana kalmistule.

Unustamata armast

Gustav Oerti

mälestab tema surma-aastapäeval leinas

Weera.

«Vanemuise» teater

Neljapäeval, 21. mail kl. 8 õ.

M. Taras'i

kaastegevusel

Silva

E. Kalmani operett 3 vaatuses.

Pääsetähed 40, 50, 60, 85 ja 110 senti ühes riidehoiuga.

Üli- ja kooliõpilaste pääsetähed maksvad.

Kontsert-aed

Tartu Käsitööliste Selts

Tiigi tän. 62.

2. ja 3. suvepühal, s. o. 25. ja 26. mail s. a.

kontsert

Tartu Vab. Vend. mlvk. orkestrilt hra R. Ertise juhatusel.

Algus kell 9 õhtu.

Samas kella 11 alates

tantsumuusika

samalt orkestrilt.

Pääsmed à 25 senti.

Kr. N. N. Ü.

Nõuandebüroo.

Koha leiavad: 2 vilun. keetjat, 2 nõudepesejat restorani, noor viisakas toatüdruk vene keelega ja 4 üksiteen. keetjat. Ilmuda ainult tunnistuste ja soovitustega. Suurturg 3, III k. Kõnet 10—12, telef. 4-47.

Tartu Trükitööliste Ühingu

erakorraline üldkoosolek

on reedel, 22. mail 1931, kell 7 õhtul Ühingu ruumes, Tähe tän. 13.

Päevakorras muuseas L. Martini invaliidiabi alla arvamise ja Laakmanni trükikojast vallandatud liikmetele abiandmise küsimus.

JUHATUS.

Eesti Käsitööliste Selts.

Vene tän. 5.

Iga päev kella 1—5 hästi maitsvad ja odavad

lõunad.

Ökonom.

Hollandi seemnekauplus

Tartus, Sõgiturg 5

soovitab kõrgeväärtuslisi

seemneid

Osakonnad — esitajad kõigis alevites.

Keskladu:

Tallinna, Valli tn. 8.

Müük suurel ja väiksel arvul

Korteripakkumised

1. juunist üürile anda päikeserikas 5-toaline

korter.

Näha ainult kl. 12—4, Hetsli tn. 2—2, II korral.

Ilus, 8-toaline

korter,

peretuba, veranda ja aed, ka kohane seltsidele, 1. juunist välja üürida. Teat. slt. G. G. all.

Korter,

2 tuba, köök, elekter, ära anda. Soovikorral aed. Võru tän. 27.

7-toaline

korter,

Jakobi tn. nr. 38, Toome ääres, saab 1. juuniks vabaks. Näha saab iga päev kella 3—5 p. l.

Päikesepaistel., ilus elektrivalgustusega

korter,

3 tuba, köök ja eestuba (soovikorral 2 tuba) ja suurem töötuba, ära anda. Järele küsida Fortuuna tn. 16, kauplusest.

Korter,

4 tuba ja köök, veevärgi ja elektrivalg. üürile anda. Lutsu tän. 20—4, küsida kojamehelt.

Kaks päikesepaistelist, remonteeritud

tuba

kõögi tarvitamisega üürile anda intelligent perekonnale. Tartus, Karlova tän. 26, k. 1, sealsamas on saada ka kahetoaline keldrikorter.

Möbl. toe tuba,

elektrivalg. ära anda Tähe tän. nr. 44, krt. 5.

Mugav

möbl. tuba

üürile anda. Lille tn. 12—1.

Tuba,

eestoaga, elektriv., ära anda. Küütri tn. 7—10.

Tartu Kõrgem Muusikakool.

Kolmapäeval, 20. mail 1931. a. kell 8 õhtul

Vanemuises

lõpetajate kontsert.

Pääsetähed 25—100 sendini, kooliõpilastele 15 senti, müügil muusikakoolis ja kontserdi päeval kella 6 p. l. alates „Vanemuises“.

Pühade- ja suvitushooajaks

Email, Alumiinium, Tulekindlaid — **majapidamise tarbeid**

Priimuseid ja piirituselampe.

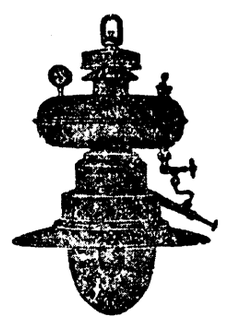
Pesugarnituure.

Lõuna- ja kohviserviise.

Eht Jaapani portselani.

Lillevaase. Õlle-, veini- ning napsiklaase.

Leerilastele kingituseks igasugu nikkel ja alpaka artikl.

ostate erakorraliselt odavate hindadega ainult

„N. H. KODASSOV & POEG“

ärist Tartus, Riia tän. nr. 43, telef. 6-93,
Riiamäel — Kommerts-hotelli kõrval.

Pühade nädalal

on Tartu

SAUNAD

köetud neljapäeval, reedel ja laupäeval.

Tartu saunapidajad.

Esimesel kohal Feddingtoni tähetorni rahvusvahelises võistluses 1930. a.

Miks kevadel kreem

Tedresan?

Sest, et hävitab kiirelt ja hästi **tedretähed ja kollased plekid** Teie näolt.

A-S. Prov. JUL. LILL

Rüütli tän. 10. Tartus Narva tän. 6.

Tiibklavereid Pianiinosid

soovitab mõõdukate hindadega

Sprenk-Läte klaverivabrik Tartus

Rüütli tän. nr. 25, telef. 13-09.

Esitajad: ESTO-MUUSIKA — Tallinnas, Viru tän. 2.
Viljandis, Lossi tän. 15.
J. BRAUN — Pärnus, Kuninga tän. 4.
A. SCHINMANN — Valk, Lai tän. 13.

Esimene Vene Kinnitusselts

Asutatud 1827. a.

Kõiki poliiside omanikke

kes oma nõudmisi veel ülesannud pole, palutakse seda võimalikult pea teha.

Dollar Claims Company, Inc. vann. adv. A. Nottbeck Tallinnas, V. Roosikrantsi nr. 9. Kõnetr. 9—10 ja 4—5. Telefon 12-94.

Jalgrattaid

ja **nende osasid** suurel ja väiksel viisil ning

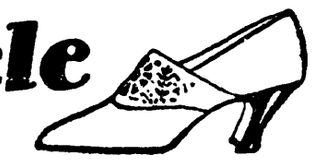
kuulsaid «Philips» raadioaparate

ja **kõiki elektrimaterjale** ostate kõige soodsamatel tingimustel

T. AUA — A-S. KAPSI & CO & „PHILIPS“ materjalide ladu

Tartus, Suurturg 12. Telefon 44.

Leerilastele

suurim kingade valik. Odavamad hinnad.

A. Josset Tartus, Küüni tän. 4. Asut. 1895. a.

J. LUKSEPA

JUUKSETÖÖSTUSE ÄRIDES TARTUS,

Küüni tän. 3, Jaani tän. 3

on töö headus ja puhtus väljaspool võistlust, sest äris töötavad ainult **I-järgu diplomeeritud töölõud.**

Austusega: **J. Luksep.**

Odavad jalanõud

Tartus, Riia tän. nr. 22-a

H. Vesteri ärist

ostate daamide ja härrade **jalanõusid imeodavasti.** Suur valik moodsaid fassonge kõige paremast materjalist. Töö headuse eest vastut. Austusega **H. VESTER**

Märkus: Palun mitte segada Konseni äri minu äriga, asun paar maja Tähe tän. poole.

Leeripäewaks

soovitan kõige odavama hinnaga

tasku- ja käekellasid

kuld-, hõbe-, alpakka ja kristallkaupasid.

O. Hermann Tartus, Aleksandri tänaval nr. 2.

Müüa

maja

Tartus, Suurturg nr. 13. Teateid saab TARTU PANGAST, Suurturg nr. 20.

„ERIKA“, Venn. Tõnisson

Tartus, Suurturg nr. 2, telef. 7-79.

Soovitab lavas kasvatatud

tomati, kapsa, lilletaimi

Kõige suurem valik

TAPEETE

15 sendist alates rull. — **Paberiäri „KODUMAA“** Tartus, Aleksandri t. nr. 10. — Kaupmeestele hinnaalandus.

Tulge ostma!

Ari lõpetamisel alla oma hinna.

Kellasepäri Tartus, Riia tn. 38.

TAPEETE

suur saadetis pärale jõudnud. Kõige uuemad ja moodsad mustrid odavamatest kuni kõige paremateni.

MARKUS-SEEZEN — Suurturg nr. 5.

Sonimütse,

KAABUSID ja t. SUVEMÜTSE müüa odavate hindadega Passaažis, Suurturg 15, Tartus.

Dr. H. Mõttus

Naha-, sugu- ja põiehaigused.

Könet. 5—7, pühap. 9—11.
Naister. 4—5 ärip.
Kokkuleppel ka teisel ajal.
Tartus, Uueturu tän. 4.

Dr. Oskar Josset.

Hambaarstimise kabinett.

Suuhaigused.

9—1 ja 3—7, pühap. 10—12.
Suurturg nr. 3.

Dr. A. Amon

Naha-, sugu- ja naistehaigused.

Kella 9—11 ja 5—7.

Tartus, Pepleri tän. 2 (vastu Maarja kirikut), tel. 13-30.

Dr. E. Dobruškes

Naha- ja suguhaigused

Kella 9—11 ja 5—7.
Naisterahvastele kella 4—5.

Tartus, Rüütli tän. 24, (Laia tän. nurk) — tel. 11-22

Hambaarst L. Kedar

Plombeerimine, kunsthambad. Tartus, Raekoja 13.

Ämmaproua

A. Willmann

Tartus, Narva (Peterburi) tän. nr. 17.

Ämmaemand-masseerija

E. ELLER

Tartus, Raekoja tän. 9 (sissekäik Holmi tän. 1).

Jalgrattaid

Dollar
Humber
N. S. U. ja
Göricke.

Suur ladu osasid ja kumme.

Jalgrataste emailimine ja parandamine.

Soovitab

Firma Otsing

Rüütli tän. 13, telef. 3-82.

rahuldab ka nõudlikumaid tarvitajaid